

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPOR EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN
GELECEĞE İLİŞKİN TUTUMLARININ
ARAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mert KARADEMİR

2024

ONAY SAYFASI

.....
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Yüksek Lisans/Doktora Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

.....
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

.....
Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA

Danışman

Yüksek Lisans Sınavı Jüri Üyeleri

.....
.....
.....
.....
.....

ETİK BEYAN

Kendime ait çalışmalar ile bu tez çalışmasını gerçekleştirdiğimi, çalışmaların planlanmasından, bulgularının elde edilmesine ve yazım aşamasına kadar tüm aşamalarında etiğe aykırı davranışım olmadığını, bu tezdeki tüm bilgileri ve verileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması içinde yer alan ancak bu tez çalışmasının bulguları arasında yer almayan verilere, bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Mert KARADEMİR

Tarih

İmza

Danışman

Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

ELAZIĞ

TEŞEKKÜR

Araştırmamın tüm aşamalarında sürecin sağlıklı bir Şekilde ilerlemesi ve bitmesi için bana rehberlik eden ve sahip olduğu akademik bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, alana olan hâkimiyeti ve akademik etik ilkelere bağlılığı ile örnek aldığım değerli danışman hocam Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA'ya, sevgilerini, bana olan güvenlerini ve desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen babam Tamer KARADEMİR, annem Nadire KARADEMİR ve ablam Gizem ÖZBAŐ'a son olarak mutluluk kaynağımız yeğenim Ada ÖZBAŐ'a sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Mert KARADEMİR

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	3
3. GİRİŞ	5
3.1. Tutum.....	11
3.2. Tutumun Öğeleri.....	12
3.2.1. Bilişsel Öğeler.....	13
3.2.2. Duyuşsal Öğeler.....	13
3.2.3. Davranışsal Öğeler.....	13
3.3. Geleceğe Yönelik Tutum.....	14
3.4. Gelecek Beklentisi.....	19
3.5. Gelecek Zaman Yönelimi ve Perspektifi.....	21
4. GEREÇ VE YÖNTEM	23
4.1. Araştırmanın Modeli.....	23
4.2. Evren ve Örneklem.....	23
4.3. Veri Toplama Araçları.....	24
4.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	25
5. BULGULAR	29
5.1. Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre Geleceğe Yönelik Tutumlarına Yönelik Bulgular.....	29
5.2. Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre Korelasyon Analizi Sonuçları.....	36
6. TARTIŞMA	37
7. KAYNAKLAR	51
8. EKLER	61
9. ÖZ GEÇMİŞ	65

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Grubunun Eğitim Aldığı Üniversite Değişkenine Göre Dağılımı.....	26
Tablo 2. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	26
Tablo 3. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	26
Tablo 4. Araştırma Grubunun Medeni Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	27
Tablo 5. Araştırma Grubunun Mesleğe Yönelik Tutum Değişkenine Göre Dağılımı.....	27
Tablo 6. Araştırma Grubunun Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımı.....	27
Tablo 7. Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Normallik Testi Sonuçları (Çarpıklık ve Basıklık Değerleri).....	28
Tablo 8. Araştırma Grubunun Geleceğe Yönelik Tutumlarının Yönelik Görüşlerinin Ortalama Puan Düzeyleri.....	29
Tablo 9. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Independent Sample T-Testi Sonuçları.....	29
Tablo 10. Araştırma Grubunun Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Independent Sample T-Testi Sonuçları.....	31
Tablo 11. Araştırma Grubunun Üniversite Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	31
Tablo 12. Araştırma Grubunun Mesleğe Yönelik Tutum Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan (ANOVA) Testi Sonuçları.....	32
Tablo 13. Araştırma Grubunun Yaş Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	33
Tablo 14. Araştırma Grubunun Gelir Seviyesi Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	34
Tablo 15. Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları.....	35

KISALTMALAR LİSTESİ

KSÜ: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

FÜ: Fırat Üniversitesi

ÇOMÜ: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

N: Sayı

%: Yüzde

f= Frekans

Ss: Standart Sapma

F: ANOVA

T: Bağımsız örneklem testi

p: Önemlilik derecesi

$\bar{x}$: Aritmetik Ortama

1. ÖZET

SPOR EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN GELECEĞE İLİŞKİN TUTUMLARININ ARAŞTIRILMASI

Bu araştırma, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının ele alınan demografik değişkenlere bağlı olarak nasıl şekillendiğini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Araştırma karşılaştırmalı tarama modelinde betimsel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında üniversitelerin Spor Bilimleri Fakültelerinde eğitim ve öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Fırat Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllülük esası ile katılmak isteyen öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubu toplam 602 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada örneklem grubunun görüşlerini elde etmek ve veri toplamak amacı ile araştırmacının kendisi tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunun yanı sıra dört alt boyuttan oluşan geleceğe yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan ölçek formundan elde edilen nicel verilerin analizleri lisanslı SPSS 22.0 paket programı ile yapılmıştır.

Araştırmanın geleceğe yönelik tutum ölçeğinde spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin eğitim aldıkları üniversite, yaş, medeni durum, gelir seviyesi değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Ancak cinsiyet ve mesleğe yönelik tutum değişkenlerinde anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Ayrıca araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda geleceğe yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları arasında pozitif yönde

doğrusal, orta, yüksek ve çok yüksek düzeyde ilişki olduğu bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının okudukları üniversite, yaş, medeni durum ve gelir seviyelerine göre farklılık oluşturduğu, cinsiyet ve mesleğe yönelik tutumlarının ise geleceğe yönelik tutumlarına etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca olumlu, iyimser, yeniliklere açık olma ve geleceği yönetme düşüncelerinin olumlu olmasının aynı şekilde geleceğe yönelik tutumlarına da olumlu yansımalar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda örneklem grubuna meslek edinmiş çalışanları dahil etmek faydalı olacaktır. Ayrıca öğrencilere geleceğe yönelik kaygılı tutumlarını azaltmaya yönelik psikolojik danışma hizmetleri verilerek karşılaştıkları problemlere mantıklı çözüm bulabilmeleri sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Öğretmen Adayı, Beden Eğitimi ve Spor, Tutum, Geleceğe Yönelik Tutum

2. ABSTRACT

INVESTIGATION OF ATTITUDES TOWARDS FUTURE OF STUDENTS TAKING SPORTS EDUCATION

This research was conducted to determine how the future attitudes of university students receiving sports education are shaped depending on the demographic variables discussed.

This research was conducted with the descriptive research method in the comparative scanning model. The population of the research consists of students studying at the Sports Sciences Faculties of universities in the 2023-2024 academic year. The sample group consists of students studying at the Sports Sciences Faculties of Firat University, Kahramanmaraş Sütçü İmam University and Çanakkale Onsekiz Mart University and who want to participate in the research on a voluntary basis. Sample group consists of a total of 602 students. In the research, in order to obtain the opinions of the sample group and collect data, a personal information form created by the researcher himself, as well as an attitude scale towards the future consisting of four sub-dimensions, was used. Analyzes of the quantitative data obtained from the scale form used were made with the licensed SPSS 22.0 package program.

In the future attitude scale of the research, a statistically significant difference was found in the variables of university students receiving sports education, age, marital status and income level ($p < 0.05$). However, no significant difference was detected in the variables of gender and attitude towards the profession ($p > 0.05$). In addition, in line with the data obtained from the research group, it was determined that there was a positive linear, medium, high and very

high level relationship between the sub-dimensions of the attitude towards the future scale, and this was also statistically significant.

As a result, it has been concluded that the attitudes of university students who receive sports education towards the future differ according to the university they study at, their age, marital status and income level, and that their attitudes towards gender and profession do not affect their attitudes towards the future. In addition, it has been concluded that being positive, optimistic, open to innovations and having positive thoughts about managing the future also have positive reflections on their attitudes towards the future. In future studies, it would be useful to include professional employees in the sample group. In addition, psychological counseling services can be provided to students to reduce their anxious attitudes towards the future, so that they can find logical solutions to the problems they encounter.

Keywords: Sports, Teacher Candidate, Physical Education and Sports, Anxiety, Attitude Towards Future

3. GİRİŞ

Geleceği ile ilgili düşünce ve tasarımlarını iyi yapamayan ve yaşamından istediği şeyleri hayata geçiremeyen ve gerçekleştiremeyen bireylerin yoğun bir şekilde kaygı ve karamsarlık hissi yaşamaları ve dolayısıyla geleceklerine yönelik tutumlarının olumsuz yönde gelişmesi öngörülebilir duygu ve davranış olarak ortaya çıkabilmektedir.

İş yaşamında stres iş taleplerinden dolayı kabul edilebilir olmasına karşın kişinin kendisini gösterme fırsatı bulamaması ve kendisini göstermek için çevresinden destek görememesi uzun süreli stresin neden olduğu tükenmişliğe neden olabilmektedir. Bundan dolayı mesleki eğitimlerini almış ve kendi mesleğine uygun tercihler yapmış bireyler geleceklerine yönelik beklentilerinde olumlu sonuçlara ulaşmaları son derece önemlidir (1).

Gelecekte herhangi bir şeyin olabileceğine inanmayı beklenti kavramını açıklamakta kullanabiliriz (2). Gelecek beklentisi bireyin içinde bulunmuş olduğu hayatı ve yaşam standardını etkileyen bir unsurdur. Bireyin hayatı boyunca edinmiş olduğu tecrübeler bu beklentilerin özünü değiştirmektedir. Yaşanmış olan deneyimlerin iyi bir şekilde sonuçlanması kişinin içinde bulunmuş oldukları dönemlerin gerekliliklerini başarılı bir şekilde üstesinden gelmelerini, yerine getirmelerini ve beklenti seviyelerini artırmış olarak daha sonraki yaşantılarına yönelik olarak yüksek düzeyde efor sarf etmelerini sağlamaktadır (3). Geleceğimize yönelik koymuş olduğumuz hedefler ve amaçlar ise öz düzenlemeyi belirleyen önemli bir etkidir. Bu hedeflerimizi yakın zamanımızda ya da uzak zamanımızda ulaşabilmek için belirleriz. Bireyin geleceğine yönelik amaçları bütün

davranışlarına yön vererek bunun sonucunda olumlu bir katkı ya da tam tersine olumsuz bir etki yapmaktadır (4).

Üniversitede öğrenci olmak günümüz şartlarında özellikle iş bulabilme kaygısı oluşturabildiğinden, “*Gelecekte acaba iyi bir iş bulabilir miyim?, Gelecekte beni nasıl bir yaşantı bekliyor?*” gibi sorular sormasına ve geleceğe yönelik tutumlarını olumlu ya da olumsuz etki altına almasına neden olmaktadır (5).

Bu araştırmada, üniversitelerin spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin geleceğe ilişkin tutumları arasında ele alınan demografik değişkenlere bağlı olarak anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, hipotezler, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarına etki edebilecek farklı değişkenler bulunabilmektedir. Buradan yola çıkarak, *spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin geleceğe ilişkin tutumlarının nasıl şekillendiği* bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Geleceğe yönelik olumlu tutumları olan kişilerin, herhangi bir problemle karşı karşıya kaldıklarında problemlere karşı başa çıkmada daha başarılı oldukları belirtilmektedir (6). Geleceğe yönelik olarak kaygılı bir tutum içerisinde olumsuz düşünce içerisinde bulunan kişilerin ise, özgüven eksikliği yaşadıkları, kaygılı ve karşılaştıkları problemlere karşı daha çekingen davrandıkları ifade edilmektedir (7).

Üniversite eğitimi, kişilerin belirlemiş oldukları mesleği gerçekleştirmek için aldıkları son eğitim ve öğretim kurumudur. Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının şekillendiği düşünülen bu eğitim sürecinin aslında daha önceden ve uzun vadede olması gerekmektedir. Diğer taraftan, üniversitede öğrenim gören öğrencilerinin gelecekte yaşanabilecek olayların sonuçlarını kendinden daha küçük yaşlarda olan öğrencilere göre, daha objektif ve gerçekçi olarak değerlendirmeleri önemlidir. Üniversitede mesleki eğitim ve öğrenimi tamamlandıktan sonra üniversite öğrencilerinin, geleceklerine yönelik olarak tayin etmiş oldukları hedeflere, yaşamdan beklentilerine ve yapmak istedikleri şeylerle ilgili mesleki seçimlerinde yer alabilmek arzusu ile geleceklerine ilişkin tutum sergilerler. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin kendi geleceklerini planlamada bu durumu üniversitede öğrenim görürken planlamaları gerektiği söylenmektedir. Bunun yanı sıra, kişinin geleceği ile ilgili önceden plan yapması, hem kendinin hem de bir başka bireyin gelecekteki hayatında olabilecek olumsuzluklara karşı önceden önlem alabileceği anlamına gelebilir. Geleceğini önceden planlayabilen kişilerin, mesleğinde ve sosyal hayatında başarılı olması ve topluma faydalı bir birey olması için de geleceğine yönelik olumlu tutum beslemesi beklenmektedir. Bu noktadan hareketle spor eğitimi alan öğrencilerin geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesinde araştırma grubuna üniversite öğrencilerinin dahil edilmesi uygun görülmüştür.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, üniversitelerin spor bilimleri fakültesinde eğitim ve öğrenim gören öğrencilerin geleceğe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada yaş, cinsiyet, üniversite, medeni durum,

gelir durumu, mesleğe yönelik tutum gibi farklı demografik değişkenler açısından öğrencilerin geleceğe yönelik tutumları incelenmiştir. Üniversitede mesleki eğitimleri ile ilgili gerekli yeterliliği aldıktan sonra, bu mesleklerini gerçekleştirmek için hayata başlayacak olan kişilerin, geleceklerini nasıl algıladıkları önemli bir konudur. Çünkü henüz meslek hayatlarının başında olacak bu bireyler önemli bir insan gücü potansiyelini oluşturacaklardır. Öğrencilere geleceğe yönelik tutumlarının olumlu ya da olumsuz yönlerini etkileyen değişkenlerin neler olduğunun bilinmesinin onlara bilimsel olarak yapılacak yönlendirmeler için önemli bir konu haline gelmektedir. Öğrencilerin gelecekleri ile ilgili duyulan gerek kaygı gerekse olumsuz algılamalarla ilgili bilgiler, onlara sunulacak olan hizmetlerin kalitesini artırmada yol gösterici olabilecektir. Buradan yola çıkarak, üniversite öğrencilerinin geleceği nasıl algıladıkları ve buna etki eden değişkenlerin neler olduğunun incelenmesi önemli görülmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerin geleceklerine yönelik kaygılı tutumları azaltılabilir veya gerekli önlemleri almada çözüm yolları üretilebilir. Dahası olumsuz algı içerisinde mesleki eğilimlerini negatif etkileyebilecek davranış göstermelerinin altında yatan nedenleri ortaya koymada ve bunlarla baş etmede yeni stratejiler oluşturmaya yardımcı olunabilir. Bu da geleceğe yönelik daha pozitif ve uzun süreli planlı eğitim almalarına ortam sağlayabilir.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “*Spor eğitimi alan öğrencilerin geleceğe ilişkin tutumları nasıldır?*” olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler

Araştırmanın genel içerik ve amacına bağlı olarak aşağıda verilen alt problemlere yanıt aranacaktır:

- Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları ne düzeydedir?
- Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları üniversitelere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları mesleğe yönelik tutumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları gelir seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Hipotezler

H1: Üniversite değişkenine göre geleceğe yönelik tutum puanları arasında farklılık vardır.

H2: Cinsiyet değişkenine göre geleceğe yönelik tutum puanları arasında farklılık vardır.

H3: Yaş değişkenine göre geleceğe yönelik tutum puanları arasında farklılık vardır.

H4: Medeni durum değişkenine göre geleceğe yönelik tutum puanları arasında farklılık vardır.

H5: Mesleğe yönelik tutum değişkenine göre geleceğe yönelik tutum puanları arasında farklılık vardır.

H6: Gelir seviyesi değişkenine göre geleceğe yönelik tutum puanları arasında farklılık vardır.

Sayıtlar

- Araştırmaya gönüllü olarak katılan üniversite öğrencilerinin Kişisel Bilgi Formu ve Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği'nde yer alan ifadelere samimi, içtenlikte, durumlarını ve düşüncelerini doğru olarak ortaya koyan bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin istenilen bilgileri elde edebilmek amacıyla yeterli ve uygun olduğu, geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir.

- Bu araştırma 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında Fırat Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır.
- Bu araştırma, örneklem grubunun bağımsız değişkenler olarak ele alınan demografik değişkenler ve anket formunda yer alan bilgilere verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

- Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlı bir çalışmadır.

Tanımlar

Bu kısımda araştırmanın içeriği doğrultusunda alanyazındaki yeri ile ilgili bilgilere değinilerek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayabilecek tanımlamalar üzerinde durulmuştur.

3.1. Tutum

Bireyin çevresinde bulunan herhangi bir obje ya da olguya karşı göstermiş olduğu eğilimdir. Diğer bir deyişle; bireyin, sahip olduğu bilgi, tecrübe, hissiyat ve güdülerinden yola çıkarak bir olay, olgu veya durum karşısında sergilemesi beklenen olası davranış şeklidir (8).

Tutum kelimesini, bir kişiye, objeye ya da düşünceye karşı olumlu ya da olumsuz yönde tepki gösterme biçiminin duyuşsal seviyesi olarak da tanımlanabilmektedir (9). Birey ya bir tutum nesnesiyle etkileşimde olup ya da bir başkasının sahip olduğu tutumdan etkilenecek kendi tutumlarını oluşturma yönünde eğilime girmektedir (10).

Tutumlar kişilerin sergiledikleri davranışları ortaya koyan ve belirleyen duyuşsal faktörlerdir. Bu anlamda tutumlar kişilerin davranışının şiddeti ve yönünü tayin eder. Kişi çevresindeki olaylara, nesnelere, kişilere karşı olumlu-olumsuz tutum geliştirebilir. Bu sahip oldukları tutumları davranışları ile ortaya koyarlar. Bireyin olumlu tutumları takdir etme, sevme, destekleme gibi davranışlarla belirtirken, olumsuz tutumları ise uzaklaşma, kaçınma, yok sayma gibi davranışlarla gösterilmektedir (11).

Altmann (12) tutumu ise, bir hareketi ya da davranışı öncesinden hazırlayan bir duruma inanma, değer verme veya onu hissetme durumu olarak tanımlamıştır.

Kajavinthan (13) tutumu, bireyin deneyimlemiş veya öğrenme aracılığı ile çevresini zihinsel, algısal ve duygusal olarak değerlendiren ve algılayan kalıcı bir organizasyon şekli olarak tanımlamıştır. Deneyimlemiş oldukları ile kişinin ilişkili olduğu bütün olaylara, nesnelere ve duruma tepkisini direkt etkileyen bilişsel ve doğal bir hazırlıktır. Tutum kişinin direkt olarak olumlu ya da olumsuz bir aktiviteyi içermektedir.

Çöllü ve Öztürk (14)'e göre tutum, bireye atfedilen bir yönelim olarak ifade edilir. Tutum direkt gözlemlenebilen bir özellik olarak değil, bireyin bu açığa çıkan ve gözlemlenebilen davranışlarından dolayı ortaya koymuş olduğu bir yönelim anlamına geldiği vurgulanmıştır.

3.2. Tutumun Öğeleri

Yapılan tanımlamalar tutumun basit bir yapıya sahip olmadığını göstermektedir. Tutumu oluşturan temel olarak üç öge bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir (15):

- Bilişsel Öge
- Duyuşsal Öge
- Davranışsal Öge

Bu öğeler arasında iç tutarlılık vardır. Bireyin bir konuyla ilgili sahip olduğu bilgiler (bilişsel öge), ona olumlu yönde yaklaşmasını gerektiriyorsa (duyuşsal öge), kişi o duruma karşı olumludur (davranışsal öge). Bu olumlu tavır davranışlarda ve sözlerde de kendisini göstermektedir (16). Tutum, biliş, duygu ve davranış eğiliminin bütünleşmesidir (15).

3.2.1. Bilişsel Öğe

Tutumu oluşturan bilişsel öge kişinin genellikle çevresinde bulunan uyaranlarla ilişkili olarak edinmiş olduğu deneyim ve tecrübelerden elde ettiği bilgi birikiminden meydana gelmektedir. Bu öge kişinin düşünsel işleyiş aşamalarıyla bağlantılı olup, zihinsel işleyişin sistemleştirilmesiyle ilgili bir ögedir. Bu sistemleştirmeler bir taraftan kişinin farklı bireylerle, objelerle, durumlarla ilgili algılamalarına yön verirken diğer taraftan da onun farklı uyaranlara karşı verdiği tepkilerinin de birbirinden farklı olmasını sağlamaktadır (16).

Kişinin tutumlarla ilgili sahip olduğu bilgiler ne kadar gerçekle ilişkiliyse kalıcılığı da o denli yüksek olmaktadır.

3.2.2. Duyuşsal Öge

Duyuşsal öge, bireylerin duygusal tarafını ele alarak ilgisi, tutumu ve kişilikleri ile alakalı boyutunun etkili rol oynadığı bir unsur olup, bireylerin yeni bir öğrenme durumuna karşı daha önceden oluşturduğu duygu ve düşünceleri içermektedir (17). Öğrencinin tutum nesnesini veya olayını onaylaması, onaylamaması, beğenip beğenmemesi, önemli görüp görmemesi ona karşı tutumunun belirleyicisi olarak ortaya çıkmaktadır. Beğenmek, sevmek, onaylamak, değerli bir şey olarak görmek ve bulmak öğrencilerde tutum nesnesini kabul etme onu benimseme eğilimine yol açabilmektedir (18).

3.2.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge, bireyin tutum olgusuna karşı olumlu veya olumsuz davranış göstermesini içermektedir (19). Davranışsal öge gözlemlenebilir ve bu bireyin sözleri, davranış eğilimleri, sergilediği hareketlerinde kendisini

gösterebilmektedir (16). Bu sergilenen davranışlar bireyin alışkanlıkları, normları ve diğer tutumlarının da etkisi altındadır.

3.3. Geleceğe Yönelik Tutum

Geleceğe yönelik tutum, kişinin gelecekle alakalı olarak planlarını düşüncelerini, motivasyonlarını, duygularını ve umutlarını ifade etmektedir. Dolayısıyla geleceğe yönelik tutum, bireyin gelecekteki birtakım olayları tahmin etmesini ve plan oluşturmasını içermektedir (20). Kişinin geleceğini öngörmesi ile kendi gelişimi hakkında da plan ve yorum yapmasını sağlayarak hedefleri doğrultusunda davranışlarına yön vererek değiştirme çabası oluşturmaktadır (21). Bu anlamda davranışlarına etki ederek onun değiştirilmesinde önemli bir etki ve unsur olan geleceğe yönelik tutum temel olarak olumlu ve olumsuz olarak ayrılmaktadır. Bireyin geleceğe yönelik olumlu tutumu, kişinin geleceğini planlaması ve düşünce tarzına uygun bir gelecek beklentisi içerisinde olduğu anlamına geldiği ifade edilmektedir (22).

Alanyazında geleceğe yönelik tutumun kavramsal gelişimi zaman, geçmişten bugüne, bugünden de geleceğe kişinin kontrolü dışında ve kesintisiz şekilde devam eden bir süreç olarak ifade edilmektedir (23). Bireyler ise bu kendi kontrolünün dışında olan zaman kavramının içerisinde yerini almaktadır. Alanyazına bakıldığında zaman kavramı karşımıza geçmiş, şimdi ve gelecek zaman olmak üzere üç şekilde çıkmaktadır. Diğer canlılardan farklı olarak insanlar, şimdiki yaşamının yanı sıra geçmişi de anlamlandırır ve geleceği de planlama çabasındadırlar (24).

Kişiler hayatları boyunca hedeflerini gerçekleştirebilmek amacıyla geleceklerini planlama eğilimlidirler. Bireyin gelecekteki amacını belirleyerek yönelmesinin yanında, nasıl bir tutum ortaya koyarak yönelmeye çalıştığı da çok önemli bir konudur. Her birey gelecekle ilgili düşüncelerini kendi bakış açısına göre şekillendirmektedir. Bu bağlamda, her bireyin zamanı farklı şekilde algılamakta olduğu ve bazı kişilerin gelecekte bahsederken daha iyimser, bazılarının ise daha kötümser bakış açılarına sahip oldukları görülmektedir (25). Bireylerdeki bu algı farklılıklarından dolayı, psikolojik zaman kavramı ortaya çıkmıştır. Psikolojik zaman dört boyutlu bir yapıdan meydana gelmektedir. Zamanın birey tarafından hızlı veya yavaş, dolu veya boş, huzurlu veya hareketli olup olmadığını içeren “*zaman deneyimi*” boyutu bunlardan ilkidir. Zaman yönelimi ikinci boyutu oluşturmaktadır. Bu boyut kişinin geçmiş, şimdi veya gelecek zamandan hangisine odaklı olduğunu ortaya koymaktadır. Zamana ilişkin tutum ve inanç ise üçüncü boyutu oluşturur. Burada zaman kavramının kişi için anlamı ve bireyin zamana ilişkin düşüncelerini ortaya koyulmaktadır. Dördüncü ve son boyut ise “*bireyin zaman nedeniyle hangi davranışta bulunduğu*”dur. Bu boyutta kişinin zamanı nasıl kontrol ettiği, idareli kullanıp kullanmadığı söz konusudur (26). Bütün burada hareketle, her bireyin aynı zaman dilimini farklı şekillerde algılayabileceği ve algılanan zamana karşı farklı tutumlar geliştirebileceği ifade edilebilir. Geleceğe yönelik tutum, gelecekteki olayları tahmin etmek, organize etmek veya planlamak için bireylerin sergilediği yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (27). Bu yaklaşım şekli genellikle olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı şekilde olmaktadır. Olumlu bakış açısına sahip kişiler geleceğe iyimser bir şekilde ve umutla bakarlar,

olumsuz bakış açısına sahip olan bireyler ise geleceğe yönelik daha kötümser bir bakış açısına sahiptirler (28).

Güler-Edwards ve İmamoğlu (29) geleceğe yönelik tutumu, geleceğe yönelik olumlu-olumsuz tutum veya iyimser-kötümser şeklindeki sınıflandırmalardan farklı olarak, olumlu, kaygılı/korkulu ve planlı olmak üzere üç şekilde ele almışlardır.

Geleceğe yönelik kaygılı/korkulu tutum, gelecekte ne olacağını ile ilgili bilinmezlik nedeniyle bireyin kaygı, korku, huzursuzluk ve rahatsızlık duymasını ifade etmektedir. Geleceğe yönelik planlı tutum, bireyin geleceği bugünden planlamanın gerekliliğine inanmasını ve sürekli bir şekilde planlayıcı bir eğilimde olmasını yansıtmaktadır. Geleceğe yönelik olumlu tutum ise bireyin gelecekte olumlu beklentilerinin olmasını ifade etmektedir (30).

Geleceğe yönelik olumlu tutum, bireyin gelecekle ilgili planlama yapması ve bulunduğu zamandaki duygu, düşünce ve davranışlarının gelecek beklentilerine uygunluk içerisinde olması anlamına gelmektedir (22).

Genç yetişkinlik yıllarının başlarında bireylerin geleceklerini ciddi bir şekilde planlamaya başlamaları ve “şimdi”de aldıkları kararlar ile geleceğe ilişkin bir yol haritası çizmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla genç yetişkinlik dönemi, bireylerin planlarını gerçekleştirmelerine esas teşkil edecek zaman farkındalığını geliştirme dönemidir (26). Aslında kişilerin gelecek yaşamlarını plan altına aldıkları genç yetişkinlik dönemi beraberinde getirdiği karmaşık ve zor durumlarda dikkatli ve stratejik bir planlama gerektirmektedir (31). Bu nedenle geleceğe ilişkin tutumlarının olumlu olmasının, kişinin motivasyonunu pozitif hale getirmek ve

geleceğe umut dolu bakmasını sağlamanın yanı sıra değerli sonuçlara ulaşmasında önemli bir yeri olduğu ifade edilmektedir (32).

Geleceğe yönelik olumlu tutuma sahip olmak geliştirilebilir bireysel bir özellik olup, psikolojik iyi oluşu oluşturan faktörlerden de biridir (33). İmamoğlu ve Güler-Edwards geleceğe umutla bakan ve olumlu bir tutuma sahip olan bireyin hedef ve amaçlarına ulaşabilmek için daha olumlu olacağı, çaba göstermede ısrar eden olacağı ve kolay vazgeçmeyerek pes etmeyeceğini belirtmektedir (34). Eryılmaz (28)' da buna benzer biçimde olumlu gelecek yönelimine sahip olan kişilerin gelecek hususunda iyimser ve umutlu olduklarını, olumsuz gelecek yönelimine sahip olan kişilerle mukayese edildiğinde bu kişilerin gelecekteki hedeflerine ulaşmak için daha çok çaba gösterdiklerini belirtmektedir.

Geleceğe yönelik olarak olumlu bakış açısı daha iyimser ve daha umutlu olmayı gerektirdiği ifade edilirken, bu sayede kişi amaç ve hedefleri doğrultusunda yol alırken hemen vazgeçmeden ısrarcı bir eylem içerisinde olmaktadır (35). Aynı zamanda olumlu bir gelecek tutumu kişilerin motivasyonlarında olumlu bir netice vererek yükseltmektedir (32). Geleceğe yönelik bakış açıları olumsuz bireyler ise kötümser olabilmektedir (28).

Güler geleceğe yönelik tutumu kişilerde kaygılı, planlı ve olumlu olarak değerlendirmektedir (36). Geleceğe yönelik tutumu kaygılı olan kişilerde gelecekteki belirsizlik ve bilinmezlik kaygı ve endişe olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda, bu kişiler gelecek korkusu yaşamaktadır. Bu korkuları ve kaygıları bireyleri hayal kırıklığına uğramamak adına geleceğe dönük plan yapmalarında engel teşkil etmektedir (7). Geleceğe yönelik tutumlarında planlı olan kişilerde ise bunun tam tersine geleceğe yol alırken planlarının uzun vadeli yapılarak

ilerlemenin gerektiğini düşünme şekli ortaya çıkmaktadır. Geleceğe yönelik olumlu tutum taşıyan kişilerde ise geleceğe dair umutlu bakış açısının yanı sıra, bugünden daha iyi olacağını düşünerek ve bunun için çabalamak da gerekmektedir (35).

Alanyazına göre yapılan araştırmalarda geleceğe yönelik olumlu tutumun düşüklüğü depresyona ve kaygıya yatkınlığı artırabildiği belirtilmiştir (37). Bu anlamda geleceğe yönelik tutumun bireyin ruhsal sağlığına etki ettiği düşüncesi desteklenmektedir. Bununla beraber alanyazın incelendiğinde, geleceğe yönelik tutumun olumlu olması ile geleceğe dair olumlu sonuç beklentisi olarak ifade edilen iyimserliğin (38) benzer anlamda kullanılabildiği söylenebilir. İyimserlik, sorunlar ile başa çıkmada, çözülmesi zor sorunları kabullenmede ve yaşanan olaylarda olumlu yönler odaklanmada önemli bir unsurdur. Bununla birlikte de iyimserliğin kişilerde çeşitli sağlık sorunlarını en aza indirme eğilimi taşıdığı belirtilmektedir (39). İyimser bir tutuma sahip olmanın problemlerle başa çıkma yeteneklerinin yanında hedefe doğru ilerlerken daha fazla esneklik ve azmi de beraberinde getirdiği ifade edilmektedir (40).

Geleceğe dair iyimser bakış açısı ile kişilerin işlerine daha fazla odaklandıkları ve işleri ile daha çok meşgul oldukları görülmektedir (41). Bunun yanı sıra iyimserlik, bireylerin kendi yaşamlarına bakış açılarına da olumlu etki sağladığı için yaşam doyum düzeylerini yükseltmekte, psikolojik uyumsuzluk yaşama ihtimallerini azaltmakta ve gençlerin geleceklere dair kariyer planlaması yapmasına olumlu etki sağlamaktadır (42, 43, 44).

3.4. Gelecek Beklentisi

Gelecek beklentisi geleceğe yönelik tutum kavramıyla benzer temaya sahip başka bir diğer kavramdır. 21.yüzyılın başlarına doğru gelindiğinde gelecek beklentisiyle alakalı olarak araştırmalar yapılmaya çalışılmıştır. Bu kavramın fikir

babası olarak kabul gören sosyolog William Isaac Thomas, 1920 yılında beklenti ile ilgili yaptığı bir değerlendirmede bireyin, bir olayı gerçek manada kabul etmesi ile birlikte, neticelerinin de gerçek olacağını iddia eden görüşüyle, beklenti kavramının çıkan neticelere etki edeceğini belirtmektedir. Thomas'a göre insanlar ortaya koydukları ve sergiledikleri davranışlara farklı manalar vermekte ve bu manalar, gelecekte meydana gelebilecek durumlara yönelik gösterdikleri hal ve hareketleri belirlemektedir (45).

Gelecek beklentisi kavramı ile ilgili yapılan araştırmalarda, beklenti yönünden daha pozitif düşüncelere sahip bireylerin, olumlu fikirlere sahip oldukları ve mutlu oldukları ve bu durumun kişiyi psikolojik anlamda motive ettiği ve ruhsal olarak daha dayanıklı hale getirdiği belirtilmektedir (46).

Bilimsel ve teknolojik ilerlemelere paralel olarak sosyal, kültürel, politik, ekonomik vb. birçok farklı alanlarda meydana gelen değişimler, insanların da geleceğine yönelik hayallerinin, düşüncelerinin, hedeflerinin ve planlarının değişmesine de yol açmaktadır. Meydana gelen bu değişimler sonucunda kişilerin tutum ve davranışları da yeniden biçimlenmektedir. Bireylerin bu zaman sürecinde karşı karşıya kaldıkları beklenmedik durumları yönetme yetenekleri de geleceğini ona göre etkilemektedir (47).

Manap-Davras ve Alili (48) insanların yaşamdan olan beklentileri, onların gelecek hayatlarında nasıl insanlar olacaklarını büyük ölçüde ortaya koymaktadır düşüncesiyle bu insanların şahsi ve toplumsal beklentilerini belirleyebilmeyi temel hedef olarak görmüştür.

Çile (45) çalışan kişilerin geleceğe yönelik tutumları ile cinsiyet, çalıştığı yerdeki mevki ve hissedilen gelir seviyesi değişkenleri arasında manidar bir

farklılık bulamazken geleceğe yönelik tutum puanlarının, iş yerinde yükselme ihtimali değişkenine göre manidar bir farklılık gösterdiğini bulmuştur.

Geleceğe yönelik tutumun hali hazırdaki verimliliğinin, çalıştığı işe sadık olma ve istikrar, bir diğer deyişle devamlılık ve içsel motivasyon ve kazanma motivasyonu ile bağlantılı olduğunu gösteren araştırmalar geleceğe yönelik tutumun motivasyonla olan ilişkisini de bizlere göstermektedir (49).

İnsanların ileriye dönük beklentilerinin ve bu beklentilerin hayata geçmesine ilişkin ümitleri onların hem psikolojisini ve hayatlarından memnun olma seviyelerine etki edebilmekte hem de çevrenin farklılaşmasını ve bu farklılaşmanın yönünü tespit etmede etkili olabilmektedir. İnsanların gelecekle alakalı beklentilerinde değişiklik olabilse de farklı kültürlerde yapılan araştırmalarda bu beklentilerin meslekte ilerleme, aile ve eş seçimi şeklinde üç konu üzerinde birleştiği görülmektedir (50).

Gündelik hayatta çoğunlukla olumlu netice beklentisinde olma hali de, bireyin hareketlerine anlamlı bir şekilde etki edebilmektedir. Buna göre bakıldığında, kişiler davranışlarının neticesinde hayal ettikleri edinimleri elde edebileceklerini düşündükleri müddet, bu hedeflere varma süresince emek sarf etmektedirler. Bunun yanında hesap ettikleri kazanımları elde edemeyecekleri hissine kapılan kişilerin hedefledikleri neticelere ulaşmaya yönelik uğraşlarını azalttıkları veya tamamıyla bıraktıkları ifade edilmektedir. Kısacası, geleceğe yönelik pozitif tutumun kişi tarafından güçlü bir şekilde algılanması, olumlu anlamda güçlü bir motivasyon ve iyi bir akademik başarıyı da beraberinde getirmektedir (49).

Alanyazına bakıldığında geleceğe yönelme hususunda, gelecek zaman yönelimi ve gelecek zaman perspektifi olarak iki kavramın önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu kavramların anlam olarak neleri içerdiğini belirtmek gerekmektedir (51).

3.5. Gelecek Zaman Yönelimi ve Perspektifi

Alanyazında, “*future time orientation*” gelecek zaman yönelimi ve “*future time perspective*” gelecek zaman perspektifi ifadeleri birbirlerinin yerine kullanılabilen ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine de bu kavramların tam olarak anlamlarını belirlemenin faydalı olacağı belirtilmektedir (29).

Gelecek zaman perspektifi, kişinin yapmak istediği şeyleri geleceğe yönelik planlama yeteneğini, yapmış olduğu planların ne ölçüde uzun bir zaman dilimine yaydığı ve bu zaman sürecinde ne yoğunlukta ve ne ölçüde gerçeğe yakın planlar ortaya koyduğunu gösteren bir kavram olarak karşımıza çıkar. Kişide geleceğin bilişsel yönünün temsil edilerek kavramsallaştırılan gelecek zaman perspektifi, bir kişinin geleceğe ilişkin düşüncelerine ve geleceğe ne derecede önem verdiğine odaklanmaktadır. Bireyde gelecek zaman perspektifi davranışları düzenlemekte, hedef ve beklentiler meydana gelmekte, değişik görevlere ilişkin performansı göstererek hedeflerin ne ölçüde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemektedir (52).

Gelecek zaman yönelimi kavramı da, kişilerin düşüncelerinde ve davranışlarında geçmişi, geleceği ve şimdi şeklindeki üç zaman boyutundan gelecek boyutunu daha çok tercih ettiklerini belirlemek amacı ile kullanılmaktadır (53). Bu anlamda, gelecek zaman yönelimi ifadesinin kişinin düşünce ve davranışlarında tercih ettiği zaman yönelimine, başka bir ifadeyle, genellikle

geçmişe, şimdiye ya da geleceğe yönelik olmasına ilişkin tercih edilmesi önerilmektedir (29).

Geniş bir gelecek zaman perspektifi, “*şimdi*”ye ilişkin sağlıklı davranışları tercih eden doğru motivasyonun önemli bir kaynağı olarak savunulmaktadır (54). Çünkü, bireylerin gelecek zaman perspektifli bakış açısı ile ne olacağı hakkında düşünmeleri, bunlar için plan yapmaları ve gelecekteki hedefine ulaşmak için çalışma anlayışına sahip olmaları beklenen davranışlardır (55).

4. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem seçimi, veri toplama araçları ile verilerin toplanması ve analizine yönelik açıklamalar yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama methodu kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte olan ya da halen var olan durumu olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan modellerdir. Araştırmaya konu olan birey, nesne ya da olay, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmeden kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır (56).

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında üniversitelerin Spor Bilimleri Fakültelerinde eğitim ve öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Fırat Üniversitesi (FÜ), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ) ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin (ÇOMÜ) Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllülük esası ile katılmak isteyen öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubu sayıları sırasıyla $239 + 183 + 180 = 602$ kişi olarak belirlenmiştir. Bu üniversitelerin örneklem grubuna dahil edilme nedeni verilere kolay ulaşabilmek amaçlı olmuştur. Tarama araştırmalarında 5000 ve üzerinde yer alan büyük gruplar için genellikle 350-500 örneklemin yeterli olduğu belirtilmiştir (57). Ayrıca Cohen, Manion ve Morrison'da, 5000 üzerindeki gruplarda 357; 10000 üzerindeki gruplarda 370 örneklemin yeterli olduğu ifade

edilmiştir (58). Buradan hareketle araştırmada kullanılan örneklem sayısı yeterli olarak kabul edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “*Kişisel Bilgi Formu*” ve Bodur ve Seren (47) tarafından oluşturulan “*Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği*” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacının kendisi tarafından katılımcıların kişisel bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Katılımcılardan demografik değişkenler (üniversite, cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleğe yönelik tutum, gelir seviyesi) ile ilgili bilgi istenmiştir.

Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği

Geleceğe yönelik tutum ölçeği Bodur ve Seren tarafından kişilerin geleceğe yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla geliştirilen bir ölçektir (47). Ölçek için ilk önce 55 madde oluşturulmuş ardından geçerliliği ve güvenilirliği ölçmek amacıyla Lawshe tekniğine göre değerlendirilmek üzere uzmanlara sunulmuştur. Kapsam geçerliliği yapılarak 55 madde 32 maddeye indirilmiştir. Sonrasında açımlayıcı faktör analizi yapılarak 11 madde daha çıkarılmış ve ölçek 21 madde ve dört alt boyutta gruplandırılarak son şeklini almıştır. Bu maddeler geleceği düşünme ve planlama, olumlu gelecek tasarımı/iyimserlik, yenilikçi olma, geleceği yönetme olarak dört alt boyut altında dağılım göstermektedir. Geleceği Düşünme ve Planlama 1, 3, 5, 13, 14, 17. maddeler olup Cronbach Alpha =0.83, Olumlu Gelecek Tasarımı 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 21. maddeler ve iç Cronbach Alpha =0.82, Yenilikçi Olma 15, 16. maddeler ve Cronbach Alpha =0.87 ve Geleceği Yönetme 10, 12, 18,

19, 20. maddeler olup Cronbach Alpha =0.70 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin geneline ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı tüm maddeler için 0.91 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu Cronbach Alpha katsayıları ölçeğin iç tutarlılığına işaret etmektedir. Ölçek yapısı itibariyle 5’li likert tipine uygun geliştirilerek “(5 puan) Kesinlikle Katılıyorum”, “(4 puan) Katılıyorum”, “(3 puan) Kısmen katılıyorum”, “(2 puan) Katılmıyorum” ve “(1 puan) Kesinlikle Katılmıyorum” cevap seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçek skoru 1 ile 5 arasında değişen ortalama madde toplam puan ortalamalarına göre yorumlanmakta, ortalamanın 5’e yakınlığı geleceğe yönelik olumlu tutuma, 1’e yaklaştıkça ise geleceğe yönelik olumsuz tutuma işaret etmektedir. Bodur ve Seren’e göre geleceği düşünme ve planlama alt boyutu katılımcıların geleceği öngörerek planlama yapma durumlarını, olumlu gelecek tasarımı/iyimserlik alt boyutu bireyin takındığı iyimser tutumu ifade etmektedir. Yenilikçi olma alt boyutu bireyin geleceği düşünürken yeniliklere açık olma durumunu ve bu yenilikleri ne ölçüde benimsediğini ölçerken, geleceği yönetme alt boyutu ise bireylerin geleceğe yönelik strateji ve aksiyonlara verdiği önemi değerlendirmektedir (47).

4.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma grubu kapsamında belirtilen 3 üniversiteden, spor eğitimi alan öğrencilerine ölçek formunu doldurtmak için ilgili makamlardan “*gerekli izinler*” alınmıştır. Spor eğitimi alan öğrencilerden demografik bilgilere yönelik “*üniversite*”, “*cinsiyet*”, “*yaş*”, “*medeni durum*”, “*mesleğe yönelik tutum*”, “*gelir seviyesi*” değişkenlerinde bilgiler elde edilmiştir. Bu bilgilere yönelik veriler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Eğitim Aldığı Üniversite Değişkenine Göre Dağılımı

Üniversite	f	%
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ)	183	30.4
Fırat Üniversitesi (FÜ)	239	39.7
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ)	180	29.9
Toplam	602	100.0

Tablo 4.4.1.' e göre araştırma grubunda yer alan öğrencilerin %30.4'ünün KSÜ'den, %39.7'sinin FÜ'den ve %29.9'unun ÇOMÜ'den olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Erkek	367	61.0
Kadın	235	39.0
Toplam	602	100.0

Tablo 4.4.2.'ye göre araştırma grubunun %61'ini erkek ve %39'unu kadın öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Yaş	f	%
18-19 yaş	180	29.9
20-21 yaş	202	33.6
22-23 yaş	173	28.7
24-25 yaş	23	3.8
26 yaş ve üzeri	24	4.0
Toplam	602	100.0

Tablo 4.4.3.'e göre araştırma grubunun %29.9'u 18-19 yaş, %33.6'sı 20-21 yaş, %28.7'si 22-23 yaş, %3.8'i 24-25 yaş ve %4'ünün ise 26 ve üzeri yaş grubunda olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Araştırma Grubunun Medeni Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Medeni Durum	f	%
Evli	14	2.3
Bekar	588	97.7
Toplam	602	100.0

Tablo 4'e göre araştırma grubunun %2.3'ünün evli ve %97.7'sinin bekar olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Araştırma Grubunun Mesleğe Yönelik Tutum Değişkenine Göre Dağılımı

Mesleğe Yönelik Tutum	f	%
Kötü	317	52.7
Orta	79	13.1
İyi	206	34.2
Toplam	602	100.0

Tablo 5'e göre araştırma grubunun mesleğe yönelik tutumlarının %52.7'sinin kötü, %13.1'inin orta, %34.2'sinin ise iyi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Araştırma Grubunun Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımı

Gelir Seviyesi (TL)	f	%
2000 ve altı	171	28.4
2001-3500	152	25.2
3501-5000	169	28.1
5001 ve üstü	110	18.3
Toplam	602	100.0

Tablo 6'ya göre araştırma grubunun gelir seviyelerinin %28.4'ünün 2000 TL ve altında, %25.2'sinin 2001-3500 TL, %28.1'inin 3501-5000 TL ve %18.3'ünün ise 5001 TL ve üzeri olduğu belirlenmiştir.

Bağımsız değişkenlerden; cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinde farklılaşma düzeyini değerlendirmek için parametrik testlerden “*Independent Sample t-Testi*” kullanılmıştır. Üniversite, yaş, Gelir Seviyesi, Mesleğe Yönelik Tutum değişkenlere göre farklılaşmayı belirlemek için parametrik testlerden “*Tek*

Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Bağımlı değişkenler arasında ne düzeyde ve yönde bir ilişki olduğunu belirlemek için “*Pearson Korelasyon Analizi*” yapılmıştır. Bağımlı değişkenler arasındaki korelasyon ilişkileri ise “*Çok zayıf düzeyde ilişki: 0.00-0.25; Zayıf düzeyde ilişki: 0.26-0.49; Orta düzeyde ilişki: 0.50-0.69;; Yüksek düzeyde ilişki: 0.70-0.89 ve Çok yüksek düzeyde ilişki: 0.90-1.00*” şeklinde değerlendirilmiştir (59).

Tablo 7. Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Normallik Testi Sonuçları (Çarpıklık Ve Basıklık Değerleri)

Ölçek ve Alt Boyutları	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	602	3.592	0.965	[-0.431; 0.100]	[-0.912; 0.199]
Geleceği Düşünme ve Planlama	602	3.539	0.901	[-0.599; 0.100]	[-0.596; 0.199]
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	602	3.663	1.096	[-0.457; 0.100]	[-0.936; 0.199]
Yenilikçi Olma	602	3.707	1.260	[-0.622; 0.100]	[-0.782; 0.199]
Geleceği Yönetme	602	3.497	1.019	[-0.271; 0.100]	[-0.824; 0.199]

Ölçek formundan elde edilen veriler, lisanslı SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analizi yapılmıştır. Bu araştırmada ilk olarak ölçeğin ve alt boyutlarından elde edilen verilerin normallik varsayımını gerçekleştirip gerçekleştirmediğini belirlemek için normallik testi yapılmıştır. Ölçeğin basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1.5 ile -1.5 arasında olduğu belirlenmiştir. Böylece veri dağılımının normal olduğu görülmüştür. Tabachnick & Fidell (60)’de çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1.5 ile -1.5 aralığında olması dağılımın normal olduğu şeklinde yorumlanabileceğini belirtmiştir. Bu değerlerin korelasyon analizine yönelik varsayımları da sağladığına karar verilmiştir.

5. BULGULAR

Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre geleceğe yönelik tutumlara yönelik bulgular ve korelasyon analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

5. 1. Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre Geleceğe Yönelik Tutumlarına Yönelik Bulgular

Tablo 8. Araştırma Grubunun Geleceğe Yönelik Tutumlarının Yönelik Görüşlerinin Ortalama Puan Düzeyleri

Sıra No	İfadeler	$\bar{x}$	Ss
1	Geleceğe dair planlar yaparım.	2.706	0.810
2	Gelecek konusunda kendimi vizyoner olarak tanımlarım.	3.833	1.311
3	Geleceği bugünden planlamam gerektiğini düşünürüm.	3.519	1.262
4	Bugünü, geleceği daha güzel hale getirecek şekilde yaşarım.	3.785	1.301
5	Geleceğe yönelik hayaller kurarım.	3.689	1.268
6	Gelecekte yapmak istediklerimi gerçekleştirebileceğim konusunda iyimserim.	3.940	1.327
7	Geleceği geçmişteki hatalarımı düzeltmek için bir fırsat olarak görürüm.	3.568	1.335
8	Geleceğimi yönetebileceğime inanırım.	3.591	1.348
9	Gelecek, hayallerimin gerçekleşeceği zamandır.	3.596	1.391
10	Geleceği belirsiz ama bembeyaz bir sayfa olarak görürüm.	3.267	1.319
11	Geleceği düşünmek beni heyecanlandırır.	3.475	1.370
12	Geleceği yönetmenin çok önemli olduğuna inanırım.	3.672	1.370
13	Gelecekte ne yapacağım hakkında düşünürüm.	3.789	1.361
14	Gelecek hakkında kafa yorarım.	3.704	1.420
15	Yeniliğe açık olduğuma inanırım.	3.750	1.367
16	Değişime açık olduğuma inanırım.	3.664	1.338
17	Geleceğe bakarken mutlaka önümü görmek isterim.	3.830	1.276
18	Geleceği planlarken stratejiler geliştiririm.	3.644	1.265
19	Geleceği yaratmak için geçmişin iyi analiz edilmesi gerektiğine inanırım.	3.681	1.291
20	Gelecekteki belirsizlikleri fırsat olarak görürüm.	3.220	1.340

21	Bazı güçlükler olsa da gelecek hakkında iyimserim.	3.519	1.454
----	--	-------	-------

Tablo 8'e göre araştırma grubunun ölçek maddelerinden aldığı en yüksek puan ortalaması sırasıyla “Gelecekte yapmak istediklerimi gerçekleştirebileceğim konusunda iyimserim” (3.940 ± 1.327), “Gelecek konusunda kendimi vizyoner olarak tanımlarım” (3.833 ± 1.311) ve “Geleceğe bakarken mutlaka önümü görmek isterim” (3.830 ± 1.276) ifadesi olurken, en düşük puan ortalaması aldıkları “Geleceğe dair planlar yaparım” (2.706 ± .810) “Gelecekteki belirsizlikleri fırsat olarak görürüm” (3.220 ± 1.340) ve “Geleceği belirsiz ama bembeyaz bir sayfa olarak görürüm” (3.267 ± 1.319) ifadeleri olmuştur.

Tablo 9. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	t-Değer	p-Değer
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	Erkek	367	3.579	0.977	-0.432	0.666
	Kadın	235	3.614	0.946		
Geleceği Düşünme ve Planlama	Erkek	367	3.529	0.912	-0.352	0.725
	Kadın	235	3.556	0.886		
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	Erkek	367	3.631	1.108	-0.904	0.366
	Kadın	235	3.714	1.078		
Yenilikçi Olma	Erkek	367	3.707	1.268	-0.014	0.989
	Kadın	235	3.708	1.251		
Geleceği Yönetme	Erkek	367	3.504	1.058	0.219	0.827
	Kadın	235	3.486	0.957		

*p>0.05

Tablo 9'a göre araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre ölçek ve ölçek alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Kadın ve erkek öğrencilerin geleceğe yönelik tutum düzeylerinin benzer özellikler taşıdığı görülmektedir.

Tablo 10. Araştırma Grubunun Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	t-Değer	p-Değer
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	Evli	33	3.939	0.878	2.142	0.033*
	Bekar	568	3.570	0.966		
Geleceği Düşünme ve Planlama	Evli	33	3.888	0.821	2.309	0.021*
	Bekar	568	3.517	0.902		
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	Evli	33	3.984	1.003	1.745	0.081
	Bekar	568	3.642	1.099		
Yenilikçi Olma	Evli	33	4.045	1.148	1.596	0.111
	Bekar	568	3.685	1.264		
Geleceği Yönetme	Evli	33	3.884	0.845	2.270	0.024*
	Bekar	568	3.472	1.023		

*p<0.05

Tablo 10'a göre araştırma grubunun medeni durum değişkenine göre ölçek genel puan ortalamaları arasında evli ve bekarlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu (p<0.05), bu farkın evli olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin “geleceği düşünme ve planlama” ile “geleceği yönetme” alt boyutlarında yine evli olan grubun lehine istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken, “olumlu gelecek tasarım” ve “yenilikçi olma” alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 11'e göre araştırma grubunun üniversite değişkenine göre ölçek genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (p<0.05). Gruplar arası farkın kaynağını bulmak için yapılan testte bu farkın hem ölçek genel puan ortalamasında KSÜ lehine olduğu, en düşük puan ortalamasına sahip olan grubun ÇOMÜ olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan FÜ öğrencilerinin de geleceğe yönelik puan ortalamalarının hem ölçek genel puan hem de ölçek alt boyutlarında puan ortalamalarının ÇOMÜ'ne göre yüksek olduğu ve bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 11. Araştırma Grubunun Üniversite Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	F	p-Değer	Scheffe
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	(a)KSÜ	183	4.029	0.773	48.636	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.627	1.025			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.103	0.826			c;a, b
Geleceği Düşünme ve Planlama	(a)KSÜ	183	3.909	0.760	34.324	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.538	0.955			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.165	0.804			c;a,b
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	(a)KSÜ	183	4.161	0.883	48.640	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.700	1.146			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.109	0.965			c; a, b
Yenilikçi Olma	(a)KSÜ	183	4.270	1.026	50.078	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.772	1.213			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.050	1.241			c; a, b
Geleceği Yönetme	(a)KSÜ	183	3.864	0.845	33.629	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.559	1.070			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.041	0.942			c; a, b

*p <0.05

Tablo 12. Araştırma Grubunun mesleğe yönelik tutum Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	F	p-Değer
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	(a)Kötü	317	3.630	0.974	1.116	0.328
	(b) Orta	79	3.449	0.941		
	(c) İyi	206	3.590	0.959		
Geleceği Düşünme ve Planlama	(a)Kötü	317	3.577	0.908	1.272	0.281
	(b) Orta	79	3.396	0.879		
	(c) İyi	206	3.537	0.898		
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	(a)Kötü	317	3.692	1.127	0.656	0.519
	(b) Orta	79	3.534	0.992		
	(c) İyi	206	3.669	1.088		
Yenilikçi Olma	(a)Kötü	317	3.787	1.242	2.259	0.105
	(b) Orta	79	3.455	1.323		
	(c) İyi	206	3.682	1.256		
Geleceği Yönetme	(a)Kötü	317	3.531	1.010	0.779	0.459
	(b) Orta	79	3.372	1.058		
	(c) İyi	206	3.492	1.019		

*p >0.05

Tablo 12'ye göre araştırma grubunun mesleğe yönelik tutum değişkenine göre ölçek genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında istatistiksel

olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre araştırmada yer alan öğrencilerin geleceğe yönelik tutumlarının mesleğe yönelik tutumlarına göre benzer özellikler gösterdiği belirlenmiştir. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin geleceği düşünme ve planlama, iyimserlik, yenilikçi olma ve geleceği yönetme tutumları mesleklerine yönelik tutumlarına göre değişiklik göstermemektedir.

Tablo 13. Araştırma Grubunun Yaş Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	F	p-Değer	Scheffe
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	(a) 18-19 yaş	180	3.837	0.923	7.088	0.000*	c; a, b, d
	(b) 20-21 yaş	202	3.613	1.009			
	(c) 22-23 yaş	173	3.308	0.916			
	(d) 24-25 yaş	23	3.513	0.856			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.720	0.838			
Geleceği Düşünme ve Planlama	(a) 18-19 yaş	180	3.758	0.854	6.499	0.000*	a, c, d
	(b) 20-21 yaş	202	3.542	0.927			
	(c) 22-23 yaş	173	3.289	0.879			
	(d) 24-25 yaş	23	3.492	0.795			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.729	0.873			
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	(a) 18-19 yaş	180	3.947	1.040	7.762	0.000*	c; a, b, d
	(b) 20-21 yaş	202	3.706	1.140			
	(c) 22-23 yaş	173	3.328	1.045			
	(d) 24-25 yaş	23	3.451	1.012			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.802	0.960			
Yenilikçi Olma	(a) 18-19 yaş	180	3.980	1.178	5.310	0.000*	a, c
	(b) 20-21 yaş	202	3.740	1.265			
	(c) 22-23 yaş	173	3.375	1.237			
	(d) 24-25 yaş	23	3.782	1.295			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.708	1.488			
Geleceği Yönetme	(a) 18-19 yaş	180	3.697	1.007	4.007	0.003*	a, c
	(b) 20-21 yaş	202	3.499	1.069			
	(c) 22-23 yaş	173	3.270	0.983			
	(d) 24-25 yaş	23	3.530	0.864			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.583	0.782			

*p < 0.05

Tablo 13'e göre araştırma grubunun yaş değişkenine göre ölçek genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Gruplar arası farkın nereden kaynaklandığını belirlemek için yapılan testte bu farkın hem ölçek genel puan ortalamasında hem de diğer alt boyutlarda en düşük puan ortalamalarına sahip olan 22-23 yaş kategorisinde yer alanlar aleyhine olduğu belirlenmiştir. Bütün boyutlarda "22-23" yaş grubunda olanların "18-19" yaş grubunda olanlara göre geleceğe yönelik tutum düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 14. Araştırma Grubunun Gelir Seviyesi Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	F	p-Değer	Scheffe
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	(a) 2000 ve altı	171	3.840	0.897	20.049	0.000* c; a, b, d	
	(b) 2001-3500	152	3.826	1.005			
	(c) 3501-5000	169	3.155	0.908			
	(d) 5001 ve üstü	110	3.558	0.859			
Geleceği Düşünme ve Planlama	(a) 2000 ve altı	171	3.737	0.808	18.755	0.000* c; a, b, d	
	(b) 2001-3500	152	3.769	0.913			
	(c) 3501-5000	169	3.138	0.889			
	(d) 5001 ve üstü	110	3.531	0.837			
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	(a) 2000 ve altı	171	3.962	1.013	20.056	0.000* c; a, b, d	
	(b) 2001-3500	152	3.910	1.136			
	(c) 3501-5000	169	3.168	1.021			
	(d) 5001 ve üstü	110	3.620	1.012			
Yenilikçi Olma	(a) 2000 ve altı	171	3.959	1.114	13.846	0.000* c; a, b, d	
	(b) 2001-3500	152	3.980	1.244			
	(c) 3501-5000	169	3.221	1.293			
	(d) 5001 ve üstü	110	3.686	1.237			
Geleceği Yönetme	(a) 2000 ve altı	171	3.720	1.009	12.869	0.000* c; a, b	
	(b) 2001-3500	152	3.697	1.059			
	(c) 3501-5000	169	3.129	0.981			
	(d) 5001 ve üstü	110	3.440	0.869			

* $p < 0.05$

Tablo 14'e göre araştırma grubunun gelir seviyesi değişkenine göre ölçek genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Gruplar arası farkın nereden kaynaklandığını bulmak için yapılan testte, bu farkın hem ölçek genel puan ortalamasında hem de diğer alt boyutlarda en düşük puan ortalamalarına sahip olan "3501-5000" TL gelir seviyesinde yer alanlar aleyhine olduğu belirlenmiştir. Bütün boyutlarda "3501-5000" TL gelir seviyesi grubunda olanların geleceğe yönelik tutum düzeylerinin daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

5.2. Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo15. Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçek	Tanımlayıcılar	1	2	3	4	5
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği (1)	r	1				
	p	-				
	N	602				
Geleceği Düşünme ve Planlama (2)	r	0.932*	1			
	p	0.000	-			
	N	602	602			
Olumlu Gelecek Tasarım/ İyimserlik (3)	r	0.969*	0.865*	1		
	p	0.000	0.000	-		
	N	602	602	602		
Yenilikçi Olma (4)	r	0.846*	0.774*	0.787*	1	
	p	0.000	0.000	0.000	-	
	N	602	602	602	602	
Geleceği Yönetme (5)	r	0.901*	0.771*	0.826*	0.695*	1
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	-
	N	602	602	602	602	602

* $p < 0.05$

Tablo 15'e göre araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda geleceğe yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları arasında pozitif yönde doğrusal, orta,

yüksek ve çok yüksek düzeyde ilişki olduğu bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Ölçek genel puan ortalamaları ise sırasıyla; Geleceği düşünme ve planlama alt boyutu ile arasında pozitif yönde ve çok yüksek düzeyde ($r= 0.932$; $p<0.05$), Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik alt boyutu ile pozitif yönde ve çok yüksek düzeyde ($r= 0.969$; $p<0.05$), Yenilikçi Olma alt boyutu ile pozitif yönde ve yüksek düzeyde ($r= 0.846$; $p<0.05$), Geleceği Yönetme alt boyutu ile pozitif yönde ve çok yüksek düzeyde ($r= 0.932$; $p<0.05$) ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Bu düzey alt boyutlar arasında sırasıyla; “*Geleceği düşünme ve planlama*” ile “*Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik*” yüksek düzeyde ($r=0.865$; $p<0.05$), “*Yenilikçi Olma*” yüksek düzeyde ($r=0.774$; $p<0.05$), “*Geleceği yönetme*” çok yüksek düzeyde ($r=0.901$; $p<0.05$) ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. “*Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik*” ile “*Yenilikçi Olma*” yüksek düzeyde ($r=0.787$; $p<0.05$), “*Geleceği yönetme*” yüksek düzeyde ($r=0.826$; $p<0.05$) ilişki içerisinde olduğu, “*Yenilikçi Olma*” ile “*Geleceği yönetme*” arasında ise yine pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0.695$; $p<0.05$) ilişki içerisinde olduğu belirlenmiştir.

6. TARTIŞMA

Araştırmada üniversitelerde spor eğitimi alan öğrencilerin geleceğe ilişkin tutumları tarama yöntemiyle betimsel olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerden kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanan üniversite, cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu, mesleğe yönelik tutum gibi değişkenlere ait frekans (%) bilgileri verilmiştir.

Ayrıca aynı üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin üniversite, cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleğe yönelik tutum ve gelir durumu değişkenlerine göre geleceğe yönelik tutumlarının nasıl şekillendiği nicel yöntemlerle ortaya konularak literatür bilgiler ışığında tartışılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerden cinsiyet değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Buna göre araştırma grubunda yer alan erkek ($\bar{x}=3.579\pm0.977$) ve kadın ($\bar{x}=3.614\pm0.946$) öğrencilerin geleceğe yönelik tutum düzeylerinin benzer özellikler taşıdığı ve geleceğe yönelik tutumlarının cinsiyete göre etkilenmediği diğer bir deyişle cinsiyetin geleceğe yönelik tutumu belirlemede etkili olmadığı bu çalışma sınırları içerisinde söylenebilir. Alanyazın çerçevesinde ele alındığında, geleceğe yönelik tutum kavramına benzer kabul edilen gelecek beklentisi, gelecek perspektifi ve gelecek yönelimi kavramlarının cinsiyete değişkenine göre araştırmamızla benzer sonuçlara ulaşan çalışmaların yanında farklı örneklem grupları için araştırmamızla uyumsuz çalışmalar da mevcuttur. Buna göre:

Macleod ve Byrne (61), bireylerin gelecekle alakalı pozitif ve negatif düşüncelerinin, kişilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını, Crespo, Jose, Kielpikowski ve Pryor (62) kız çocuklarının gelecek yönelimlerinin, erkek çocukların gelecek yönelimlerine kıyasla daha uzun vadeli olduğunu, Mello, Finan ve Worell ergen bireylerin cinsiyetlerinin, gelecek yönelimlerini belirlemede anlamlı bir farklılık oluşturmadığını tespit etmişlerdir (63). Güler (36) bireylerin gelecek zaman tutumlarının cinsiyet değişkeninden etkilenmediğini, Büyüktopçu (64) Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin alt boyutlarından geleceğe yönelik planlı, kaygılı, olumlu tutumlardan elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı belirtmiştir. Aynı şekilde Öcal (65) geleceğe yönelik tutum değişkenleri ve bu değişkenlerin alt boyutları arasında cinsiyet açısından anlamlı farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Güler-Edwards (29) ise gelecek zaman yönelimlerini cinsiyet değişkeninin yeni amaçlara bağlanma ve psikolojik iyi oluş ile ilgili olarak yapmış olduğu çalışmasında cinsiyetin etkili olmadığı ancak kadınların erkeklere kıyasla, gelecekle ilgili daha stresli ve kaderci bir tutum içerisinde olduklarını ifade etmektedir. Benzer şekilde Koçyiğit (35) 800 üniversite öğrencisi üzerinde ve Çevik Tekin ve Akgemci (66) birinci ve ikinci öğretim üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarda üniversitede okuyan öğrencilerin geleceğe yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediğini bulmuştur. Alanyazındaki bu araştırma sonuçları mevcut araştırma sonuçlarımız ile uyum gösterirken, farklı sonuç bulan çalışmalar da bulunmaktadır. Gelecek zaman perspektifinin kişilerin demografik değişkenlerine farklılık gösterip göstermediğinin 1498 kişi üzerinde araştırıldığı çalışmada erkeklerin kadınlara oranla daha uzak zamanlı gelecek yönelimi düşüncesine sahip oldukları

belirlenmiş, cinsiyetin kişilerin geleceğe yönelik perspektifini ciddi oranda etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (67). Tüm bu bilgiler ışığında kadın veya erkek fark etmeksizin insanın geleceğe dair düşünce, beklenti ve planlarının olması normaldir ve insanın yaşam hedeflerine ulaşabilmek için erkek ve kadınların geleceğe benzer olarak olumlu tutum geliştirmeleri ve cinsiyete göre farklılık oluşturmaması normal karşılanabilir.

Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerden medeni durum değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genelinden ve “*geleceği düşünme ve planlama*” ile “*geleceği yönetme*” alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Geleceğe yönelik tutum düzeylerine bakıldığında evli olanların ($\bar{x} = 3.939 \pm 0.878$) bekar olanlara göre ($\bar{x} = 3.570 \pm 0.966$) daha yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Buna göre evli olanlar lehine çıkan sonuçlar hem ölçek geneline hem de fark çıkan alt boyutların içeriğine bakıldığında aile birlikteliğinin vermiş olduğu ileriye dönük planlama yapma ihtiyacının ve geleceklerini düşünme eğilimlerinin ve geleceğe dair yönetmek istedikleri durumlara karşı tutumlarının daha olumlu olduğunu göstermektedir. Doğal olarak evli olup aile bütünlüğünü ve ileriye dönük olarak gelecekleri ile ilgili plan ve gelecek yönetimi sağlama düşüncesinin bekarlara göre daha olumlu olmasının normal olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra “*olumlu gelecek tasarımı*” ve “*yenilikçi olma*” alt boyutlarında evli ve bekarların benzer tutum içerisinde olduğu ve fark oluşturmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Her iki grubunda yeniliğe ve değişime açık bir tutum içerisinde olduğu, geleceklerini yönetme konusunda ve zorluklarla karşılaşmalar bile üstesinden gelebilmedeki tutumlarının benzerlik

gösterdiği görülmüştür. Alanyazında da bu yönü ile ilgili olarak benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur (67). Bu duruma bakış açıları ise bekarken hayal edilen geleceğe dair fikirlerin evli iken değişime uğrasa bile her iki yaşam biçiminin de kendine göre bir gelecek planlaması olmasından ve hayatını birleştirdiği insanla birlikte yaşamaya başladıktan sonra da gelecek hayallerini devam ettirdikleri şeklinde olmuştur (68).

Araştırmada ele alınan bir diğer demografik değişkenlerden üniversite değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genelinden ve diğer alt boyutlarının tamamında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Geleceğe yönelik tutum düzeylerine bakıldığında KSÜ'de okuyan öğrencilerin geleceğe yönelik tutum düzeylerinin ($\bar{x} = 4.029 \pm 0.773$), FÜ ($\bar{x} = 3.627 \pm 1.025$) ve ÇOMÜ ($\bar{x} = 3.103 \pm 0.826$) öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. KSÜ'de eğitim gören öğrencilerin büyük çoğunluğu 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen asrın felaketi olarak adlandırılan depremden yüksek oranda etkilenen il ve ilçelerden gelen öğrenci gruplarından oluşmaktadır. Bu yönü ile araştırma grubunda yer alan öğrenciler bu durumdan maddi, manevi ve psikolojik anlamında olumsuz etkilenmesine rağmen geleceğe yönelik tutumlarının ve beklentilerinin daha olumsuz olması beklenebilir bir sonuç gibi görünse de, kısmen bu durumdan daha az etkilenen araştırma grubundaki diğer üniversite öğrencilerine göre geleceğe yönelik tutumlarının olumlu olması onların bu durumu bir motivasyon kaynağı olarak kullandığını ve gelecekteki hedefine ulaşmak için bakış açılarında pozitif etkiye yol açtığı ile açıklanabilir. Çünkü bireylerin gelecek zaman perspektifli bakış açıları ileride ne olacağı ile ilgili daha fazla düşünme eylemi ve gelecekteki

hedefine ulaşabilmek için daha fazla çaba içerisinde olmaları beklenen davranış olarak ortaya çıkabilmektedir (55). Üniversite değişkenine bağlı olarak geleceğe yönelik tutumun incelendiği sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Pandemi, doğal afetler gibi olağandışı şartlara kişilerin uyumunu sağlamak ve bu doğrultuda bilimsel çalışmalar yapmanın önemli olduğu ifade edilmektedir (65).

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan mesleğe yönelik tutum değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genelinden ve diğer alt boyutlarının tamamında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Buna göre araştırmada yer alan öğrencilerin mesleğe olan tutumlarının benzer özellikler gösterdiği belirlenmiştir. Araştırma grubunun puan ortalamalarına bakıldığında olumlu ve iyimser tutuma yakın ortalama içerisinde bulunduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra literatürde geleceği konusunda olumsuz ve kötümser tutum sergileyen bireylerin gelecekte ne yapacaklarını bilememesi, kararsız olmaları ve başına kötü bir şeyler geleceği inancı onların kaygılarını artırdığını bildirilmektedir (69). Benzer olarak üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının değerlendirildiği araştırmada öğrencilerinin üniversiteye adaptasyonlarının sağlanmasının ardından, gelecek beklentilerini, planlarını oluşturduğu ve bunları gerçekleştirmeye yönelik gayretlerinin kaygıyı artırmasıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir (64). Diğer taraftan geleceğe yönelik tutumu iyimser/ olumlu tutuma sahip öğrenciler, mesleklerini icra etme düşüncelerinin daha pozitif, hedeflerine ulaşmış olmada olumlu düşünceye sahip olma ve bunların yaşatmış olduğu heyecanı hissederek tutumlarını ona göre şekil verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin bazılarında ise atanamama, iş bulmada sıkıntı yaşayacakları düşüncesi ve karamsarlıkları geleceğe korku/kaygı/ümitsiz

yönelimi ortaya koydukları belirtilmiş, kişinin geleceği hususunda ne yapacağı hakkındaki bilinmezlik ve kararsızlığın ise geleceğe inancında kaygı meydana getirdiği ifade edilmektedir (69). Geleceğe kaygılı yönelim düzeyini indirmek veya azaltmak içinde atanmaya yönelik alternatif gelişmelerin ortaya konulmasının gerekliliği vurgulanmıştır (65). Bu sayede üniversite öğrencilerinin mesleğe olumlu tutum beslemeleri daha kolay olabilecek diğer taraftan da yaşadıkları kaygı düzeylerinde de azaltmaya yardımcı olunabileceği söylenebilir. Araştırmacılar tarafından Uludağ Üniversitesi'nde okuyan 702 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin iyimserlik seviyelerinin artmasının geleceğe yönelik tutumlarını pozitif şekilde arttırdığı, olumlu tutumların artmasının motivasyonlarını kolaylaştırdığı ve üniversitede okuyan öğrencilerin okul hayatından da daha fazla doyum sağladıklarını belirlemişlerdir (49).

Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerden yaş değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Araştırmada ele alınan ve "22-23" yaş grubunda yer alan öğrencilerin hem geleceğe yönelik tutum ölçek genel puan ortalamalarında ($\bar{x} = 3.308 \pm 0.916$), hem de diğer alt boyutlarda "18-19" yaş grubunda olanlara ($\bar{x} = 3.837 \pm 0.923$) göre anlamlı olarak daha düşük yani olumsuz tutuma sahip oldukları gözlemlenmiştir. Buradan hareketle, "18-19" yaş grubuna bakıldığında bu yaş grubunun üniversitelerin genelde birinci sınıf öğrencileri olması ve üniversiteye daha yakın dönem olan lise döneminden beri getirmiş oldukları geleceğine yönelik planlama, olumlu tasarım ve geleceği düşünme gibi amaç ve hedef belirleme motivasyonlarının daha pozitif olması ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ayrıca

hayallerinin gerçeğe dönüşme göstergelerinden biri olan ve üniversiteye yeni girmiş olma hevesinin, hedeflerine ulaşmada bir basamak olarak görme düşüncesini olumlu etkilemiş olabilir. Diğer taraftan ikinci ve üçüncü sınıflardan sonra gelecekle ilgili olarak yaşanan iş bulma, kazanç elde etme ve üniversite hayatından sonra hedeflerine ulaşabilmedeki olumsuz fikir ve kaygılar ilk yıllara nazaran var olan düşünce ve tutumlarının negatif olarak değişmesine etki etmiş olabilir.

Alanyazında geleceğe yönelik tutum üzerine benzer ve farklı yaş grupları ile yapılan çalışmalara rastlanmaktadır. Gelecek zaman yönelimlerinin yaşa göre belirlenmeye çalışıldığı ve 191 genç, 128 orta yaş ve 85 bireyi de yaşlı sayılabilecek toplam 404 yetişkin bireye ve aralarından seçilen bazı kişilere zamana ve geleceğe dair, hayatın akışı ve yaş kavramları ile ilgili yapılandırılmış kısa görüşmeler düzenlenerek yapılan çalışma sonucunda; yaşı daha büyük olanların, gençlere göre geleceğe yönelik daha az fırsat gördükleri, daha az düzenli ve geleceğe daha stresli baktıkları belirlenmiştir (29). Bir diğer çalışma 10-30 yaş aralığında 935 kişiye uygulanmış 16 yaş ve daha küçük bireylerin geleceğe yönelimlerinin 16 yaş ve daha büyüklere göre daha zayıf olduğunu bulmuştur. Ayrıca geleceğe yönelik plan yapma konusunda 16 yaş ve üzeri grubun lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir (70).

Amerika'nın farklı bölgelerinde yaşayan ve gelecek zaman perspektiflerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada yaşları 24 ve üzerinde 1498 birey ele alınmıştır. Araştırmada genç erkeklerin geleceğe yönelik perspektifi ile eğitim seviyesi arasındaki pozitif bağlantının, ileri yaştaki bireylerde bulunan, gelecek perspektifi ve eğitim seviyesi arasındaki pozitif bağlantıdan daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada yaş seviyesinin, bireylerin geleceğe ilişkin perspektifini yüksek oranda

etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (67). Yine yaş ortalaması farklı Yeni Zelanda’da 1774 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada, yaşları daha küçük olan kişilerin, aile bağlılık seviyesi ve geleceğe yönelimleri arasında belirlenen pozitif bağlantının, yaşları daha büyük olan bireylerin aile bağlılık seviyesi ve geleceğe yönelimleri arasındaki pozitif yöndeki bağlantıdan daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bireylerin ailelerine olan bağlılık seviyesi arttıkça, geleceğe yönelimlerinin de arttığı belirlenmiştir (62). Bir diğer araştırma, Almanya’da yaşayan ve kişilerin gelecek zaman perspektifi ile ilgili olarak yaşları 20-90 arasında değişen 80 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada gelecek zaman perspektifine yönelik olarak kişilerin kendini motive etmesinin önemi ve bunlarla ilgili olarak tecrübe ve deneyimlerinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (71).

Araştırmaların geleceğe yönelik tutum, gelecek yönelimleri ve geleceğe yönelik perspektif konularının ve ilişki aranan kavramlarla yaşa bağlı olarak ve genel anlamda sonuçlarına bakıldığında hangi yaş aralığında ele alınırsa alınsın, araştırma grupları içerisinde daha küçük yaş grubunda yer alanların geleceğe yönelme ve geleceğe ilişkin perspektif düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmamızda da sonuçların benzerlik içerisinde olduğu söylenebilir.

Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerden gelir seviyesi değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$).

Araştırmada yer alan ve “3501-5000” TL gelir seviyesine sahip grubun hem geleceğe yönelik tutum ölçek genel puan ortalamalarında ($\bar{x} = 3.155 \pm 0.908$), 2000

ve altı ($\bar{x}=3.840\pm0.897$), 2001-3500 TL ($\bar{x}=3.826\pm1.005$), 5001 ve üzeri TL ($\bar{x}=3.558\pm0.859$) hem de diğer alt boyutlarda anlamlı olarak daha düşük yani daha az olumlu tutuma sahip oldukları gözlemlenmiştir. Üniversite eğitimi sürecinde öğrenciler ailelerinden aldıkları, burs ve öğrenim kredileri ve gerekse kısmi zamanlamalı çalışarak aldıkları ücretlerle bu süreci tamamlamaya çalışmaktadırlar. Diğer taraftan bu alternatif gelir çeşidinin ikisini veya üçünü birlikte temin edenlerde bulunmakta olup buna göre gelir seviyelerinde farklılıklar oluşabilmektedir. Geleceğe ilişkin tutumlarını kendi geleceklerini planlama, yönetme, olumlu veya olumsuz tutum oluşturma gibi durumlarının hem kendi hem ailelerinin hem de nadiren de olsa çevresinin beklentilerine göre şekil verebilmektedirler. Bu durumda bireyin kendi ihtiyaç ve beklentilere göre ele geçen gelir seviyesinin geleceğe yönelik tutumlarını etkilemede bireysellik arz edebileceği söylenebilir. Nitekim araştırma sonuçlarımızda daha az veya daha fazla gelir seviyesine sahip olanlar ile geleceğe yönelik tutum düzeyleri arasında fark meydana gelmesi bu düşüncüyü desteklemektedir. Diğer taraftan gelir seviyesinin geleceğe yönelik tutumu etkileme durumunun bireysel düşünce farklılıklarından ve beklentilerden kaynaklı olabileceği de söylenebilir. Alanyazına bakıldığında gelir seviyesinin geleceğe yönelik tutum üzerinde etkili olduğunu söyleyen çalışmaların yanında etkili olmadığını belirten çalışmalarda mevcuttur.

Yapılan bir çalışmada ailenin gelir seviyesinin kişisel gelişim ve geleceğe yönelik tutumda anlamlı fark yaratmadığı saptanmıştır (65). Bunun yanında, işi olan ve çalışan bireylerin geleceğe yönelik tutumları ile çalıştığı yerdeki mevki ve hissetmiş oldukları gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken geleceğe yönelik tutum puanlarının, iş yerinde yükselme ihtimali taşıyanlarla anlamlı bir

farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (45). Maraş (51)'da araştırmasında üniversite öğrencilerinin aile gelir seviyesine göre geleceğe yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını bildirmektedir. Gelecek zaman perspektifi üzerine yapılmış bir başka çalışmada ise bireylerin, uzak gelecek beklentileri düşünceleri ile yüksek gelire sahip olmaları arasında pozitif anlamda anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir (67). Başka bir çalışmada geleceğe yönelik tutum ve motivasyon ilişkisi yaşı daha küçük örneklem grubu üzerinde ele alınmış ve çalışmada Arjantin'de yaşayan insanların 2000'li yılların başından beri yaşadığı ekonomik kriz ve gelir seviyesindeki azalmanın öğrenciler üzerinde çok fazla olumsuzluk oluşturduğu ve insanların yaşam hedeflerinde önemli bir motivasyon eksikliği meydana getirdiğini ifade etmişlerdir (72).

Türkiye'de okuyan üniversite öğrencilerinin geleceklere nasıl baktıklarına ve yarınlara dair güvenlerinin olup olmadığının araştırıldığı bir diğer çalışmada ise; üniversite öğrencilerinin %48.6'sının geleceğe ilişkin kaygı taşıdığı, %58'inin gelecekteki durumuna güvenle bakmadığı, %81'inin işsizliğe dair devletin çözüm bulması gerektiğini düşünmektedir. Yanı sıra üniversite öğrencilerinin %24'ünün işsiz kaldıklarında devletin kendilerine destek vereceğine inandıklarını belirtmişler ve aile gelir durumunun üniversite okuyan gençlerin gelecek beklentileri üzerinde önemli bir etkisinin olduğu belirtilmiştir (73). Yine üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, aile gelir seviyesi az olan grubun daha az gelecek beklentisi içerisinde olduğu, küçük yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin, büyük yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilere göre geleceğe yönelik beklentilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür (66). Görüldüğü gibi araştırma sonuçları gelir seviyesini geleceğe yönelik tutumlar üzerinde farklı görüşler vardır. Bu sonuçlar ele alınan

örneklem grubunun kişilik özelliklerinden, aile yapılarından, beklentilerinden ve kendilerine çizdikleri hedeflerin farklılıklarından kaynaklanmış olabilir.

Konu ile ilgili olarak araştırmacılar; kadın veya erkek farkı gözetmeden her bireyin geleceğe dair fikirleri, beklentileri ve planlarının olduğunu, bazı insanlarda bu hedeflerinin ilk sırasında aile ilişkileri oluştururken, bazılarının da geleceğe dair olan hedeflerinin ilk sırasında mesleki kariyerleri geldiği bildirilmiştir (74). Doğal olarak insanlar beklentilerini gerçekleştirebilmesi için geleceğe dair bazı hazırlıkları yapmalıdır. Bunun yanı sıra bireyin içerisinde bulunduğu sosyoekonomik seviye, etrafında bulunan insanlar ve aile beklentileri, bireyin geleceğe yönelik tutumları üzerinde etkili olabilmektedir (75).

Araştırmanın ana teması olan ve üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının incelendiği bu çalışmada, örneklem grubundan elde edilen veriler doğrultusunda geleceğe yönelik tutum ölçeğinin geneli ve bu ölçeğin alt boyutları arasında pozitif yönde ve doğrusal bir ilişki olduğu ve bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre:

Araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin geleceği düşünme ve planlama, olumlu gelecek tasarım /iyimserlik, yenilikçi olma ve geleceği yönetme düzeyleri arttıkça geleceğe yönelik olumlu tutumlarının da arttığı söylenebilir.

Araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin geleceği düşünme ve planlama düzeyleri arttıkça olumlu gelecek tasarım / iyimserlik, yenilikçi olma ve geleceği yönetme düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin olumlu gelecek tasarım /iyimserlik düzeyleri arttıkça geleceği yönetme düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Elde edilen verilerin istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal ve pozitif yönde olması, geleceğe yönelik tutumu oluşturan alt boyutların da birbirleri ile yüksek düzeyde korelasyon göstermesi genel tutumun oluşmasında bütün boyutların birbiri ile ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Yani genel tutumu oluşturan ögeler azaldıkça diğer ögelerde azalmakta, tersi durumunda ise genel tutumu oluşturan ögeler arttıkça diğer ögelerde arttığı söylenebilir. Buna ilave olarak bütün alt boyutların geleceğe yönelik tutumları ölçmede yapı olarak benzer özellikler göstermesi ölçülmek istenen ve hedeflenen durumun benzer noktaları ele aldığı söylenebilir.

6.1. Sonuçlar

Üniversitelerin spor eğitimi alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının ele alınan değişkenlere göre nasıl şekillendiğini öğrenmek amacı ile yapılan bu araştırma neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin üniversite değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. H1 hipotezi kabul edildi.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. H2 hipotezi ret edildi.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. H3 hipotezi kabul edildi.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin medeni durum değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. H4 hipotezi kabul edildi.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin mesleğe yönelik tutum değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. H5 hipotezi ret edildi.

Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin gelir seviyesi değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. H6 hipotezi kabul edildi.

Ayrıca araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda diğer bir sonuç olarak, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin geleceklerini düşünerek planlı hareket ile farklı stratejiler geliştirmelerinin, bazı zorluklar olsa da iyimser olmalarının, yeniliklere, değişime açık olmalarının, geleceği yönetmede ne yapacakları hakkında fikir üretmelerinin ve belirsizlikleri bir fırsat olarak görerek pozitif tutum içerisinde olmalarının geleceğe yönelik tutumlarına da olumlu ve pozitif etki edeceği yönünde sonuca ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Alanyazın çalışmalarına bakıldığında geleceğe yönelik kavramla ilgili olarak yapılan araştırmalar genelde henüz meslek hayatına başlamamış bireyler üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Bu gruplar orta, lise ve üniversite öğrencilerini içermektedir. Dolayısıyla geleceğe yönelik kavramlar hep ekonomik gelir elde etme kaygı ve hedefi içinde olan kesime hitap etmektedir. Bu da etkili bir sonuç ortaya koyabilmek için gelecek ve kaygı kavramlarını iç içe değerlendirme gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu faktörü kısmen devre dışı bırakabilmek amacı ile seçilen

örneklem grubuna meslek edinmiş çalışanları dahil etmek faydalı olacaktır. Yanı sıra geleceğe yönelik tutum ile mesleki doyum kavramları beraber ele alınarak iki bağımlı değişken arasındaki ilişkinin arandığı çalışmalara yer verilmelidir.

Ayrıca öğrencilere geleceğe yönelik kaygılı tutumlarını azaltmaya yönelik psikolojik danışma hizmetleri verilerek karşılaştıkları problemlere mantıklı çözüm bulabilmeleri sağlanmalıdır.

7. KAYNAKLAR

1. Çokluk Ö. Örgütlerde tükenmişlik: Yönetimde çağdaş yaklaşımlar (4.Basım). Anı Yayıncılık. Ankara: 2014.
2. Thome-Dutra L. Koller SH. McWhirter EH. McWhirter B. Application of the future expectation scale for adolescents (fesa) in Brazil. *Psychology/Psicologia Reflexão e Crítica* 2015; 28(2):331-339.
3. Tuncer M. Ergen gelecek beklentileri ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Electronic Turkish Studies* 2011; 6(3): 1265-1275.
4. Topaktaş B. Adölesanlarda algılanan sosyal desteğin gelecek beklentisi ve ruhsal belirti düzeyleri ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
5. Özselam M. Spor Bilimlerinde Okuyan Öğrencilerin Gelecek Beklentisi Ve Kaygılarının Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisinin İncelenmesi Spor Bilimlerinde Okuyan Öğrencilerin Gelecek Beklentisi Ve Kaygılarının Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2023.
6. Fortunato VC. Furey JT. The Theory of Mind Time: The Relationships Between Future, Past and Present Thinking and Psychological Well-Being and Distress. *Personality and Individual Differences* 2011; 50: 20-24.
7. Zaleski Z. (1996). Future anxiety: Concept, measurement, and preliminary research. *Personality and Individual Differences* 1996; 21(2): 165–174. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(96\)00070-0](https://doi.org/10.1016/0191-8869(96)00070-0)
8. Demirutku K. Beşeri değerler: kuramlar görgül çalışmalar ve değer eğitimi önerileri, karakter ve değerler eğitimi. Anı Yayıncılık. Ankara: 2019.

9. Alparslan S. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2008.
10. Phillips SL. Contributing factors to music attitude in sixth seventh and eighth grade students, non-published dissertation, Iowa. 2003.
11. Keskin N. Öncü E. Kılıç SK. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlilikleri. Ankara üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi 2016; 14(1): 93-107.
12. Altmann TK. Attitude: a concept analysis. Nursing Forum 2008; 43(3): 144-150.
13. Kajavinthan K. A study of religious attitude among school students in jaffna district, Srilanka. IOSR Journal of Humanities and Social Science 2015; 20(7): 73-76.
14. Çöllü EF, Öztürk YE. Örgütlerde inançlar-tutumlar tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri bu yöntemlerin değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi 2006; 9(1-2): 373-404.
15. Kağıtçıbaşı Ç. Yeni insan ve insanlar. Evrim Yayınevi ve Bilgisayar San. Tic. Ltd. Şti. Ankara: 2006.
16. İnceoğlu M. Tutum algı iletişim. Beykent Üniversitesi Yayınevi. Ankara: 2010.
17. Hünük D. (2006). Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi,

Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2006.

18. Başaran İE. Eğitim psikolojisi. Feryal Matbaası: Ankara: 2000: 236.
19. Aronson E, Wilson TD, Akert RM. Social Psychology, (Fifth Edition), Pearson Education International, 2005.
20. Cabras C. Mondo M. Future Orientation as a Mediator Between Career Adaptability and Life Satisfaction in University Students. Journal of Career Development 2018; 45(6): 597–609.
<https://doi.org/10.1177/0894845317727616>.
21. Ateş D. The role of future time perspective, environmental attitudes, perceived knowledge, self-efficacy of cooperation and gender in predicting university students' beliefs and behavioral intention about global climate change. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Middle East Technical University, 2015.
22. Strathman A. Gleicher F. Boninger DS. Edwards CS. The consideration of future consequences: Weighing immediate and distant outcomes of behavior. Journal of Personality and Social Psychology 1994; 66(4): 742–752.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.66.4.742>
23. Smith J. Zaman yönetimi. İstanbul: Timaş Yayınları, 1998.
24. Nuttin J. Lens W. Future time perspective and motivation: theory and research method. Belgium: Leuven University Press. 1985.
25. Burant CJ. Optimism/pessimism as a mediator of social structural disparities effects on physical health and psychological well-being: A longitudinal study

- of hospitalized elders. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Case Western Reserve University, Cleveland, United States, 2006.
26. Shmotkin D. Eyal N. Psychological time in later life: Implications for counseling. *Journal of Counseling and Development* 2003; 81(3): 259-273.
  27. Gjesme T. Introduction: An Inquiry Into the Concept of Future Orientation. *International Journal of Psychology* 1983; 18: 347-350.
  28. Eryılmaz A. Ergen Öznel İyi Oluşu ile Olumlu Gelecek Beklentisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Düşünen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences* 2011; 24(3): 209-215.
  29. Güler- Edwards A. Relationship Between Future Time Orientation, Adaptive Self-Regulation and Well-Being: Self-Type and Age Related Differences. Doktora Tezi. Ankara: ODTÜ/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
  30. Akyol EY. Kadınlarda Romantik İlişkide İstismardan Kendini Toparlama Gücüne: Bir Model Test Etme Çalışması. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2021.
  31. Seijts GH. The importance of future time perspective in theories of work motivation. *The Journal of Psychology* 1998; 132(2): 154-168.
  32. McInerney DM. A Discussion of Future Time Perspective. *Educational Psychology Review* 2004; 16(2): 141-151. <https://doi.org/10.1023/b:edpr.0000026610.18125.a3>
  33. MacLeod AK. Conway C. Well-being and positive future thinking for the self versus others. *Cognition and Emotion* 2007; 21(5): 1114-1124.
  34. Güler-Edwards A. İmamoğlu EO. Geleceğe İlişkin Yönelimlerde Benlik Tipine Bağlı Farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi* 2007; 22(60): 115-132.

35. Koçyiğit M. Cinsiyete ve ait olma düzeylerine göre üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları. Yüksek lisans tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2014.
36. Güler A. Relationship between self-construals and future time orientations. Yüksek lisans tezi. Ankara: Middle East Technical University, 2004.
37. MacLeod AK, Tata P, Kentish J, Carroll F, Hunter E. Anxiety, depression, and explanation-based pessimism for future positive and negative events. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory and Practice* 1997; 4(1): 15-24.
38. Chang EC, Maydeu-Olivares A, D’Zurilla TJ. Optimism and pessimism as partially independent constructs: Relationship to positive and negative affectivity and psychological well-being. *Personality and Individual Differences* 1997; 23(3): 433– 440. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(97\)80009-8](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(97)80009-8)
39. Mens MG, Scheier MF, Carver CS. Optimism. In C. R. Snyder, S. J. Lopez, L. M. Edwards, & S. C. Marques (Eds.), *The Oxford handbook of positive psychology* (pp. 396–412). Oxford University Press. 2021.
40. Carver CS, Scheier MF, Segerstrom SC. Optimism. *Clinical Psychology Review*. 2010; 30(7): 879–889. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2010.01.006>
41. Malinowski P, Lim HJ. Mindfulness at work: Positive affect, hope, and optimism mediate the relationship between dispositional mindfulness, work engagement, and well-being. *Mindfulness* 2015; 6(6): 1250–1262. <https://doi.org/10.1007/s12671-015-0388-5>

42. Vehkakoski TM. “Can do!” Teacher promotion of optimism in response to student failure expectation expressions in classroom discourse. *Scandinavian Journal of Educational Research* 2019; 1–17. <https://doi.org/10.1080/00313831.2019.1570547>
43. Lopez SV. The role of unrealistic optimism in college student alcohol-related risky sexual behavior. Doktora tezi. Oklahoma State University. 2018.
44. Santilli S. Marcionetti J. Rochat S. Rossier J. Nota L. Career adaptability, hope, optimism, and life satisfaction in Italian and swiss adolescents. *Journal of Career Development* 2016; 44(1):62–76. <https://doi.org/10.1177/0894845316633793>
45. Çile EA. Çalışan Bireylerde Gelecek Beklentisi ve Psikolojik Sağlamlığın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, 2021.
46. McCabe K. Barnett D. First Comes Work, then Comes Marriage: Future Orientation Among African American Young Adolescents, *Family Relations* 2000; (49): 63- 72.
47. Bodur G, Seren Harmancı AK. Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Türk Toplumunda Geçerlilik ve Güvenilirliğinin Değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 21 (Ek sayı.1) 2020: 5-13.
48. Manap-Davras G. Alili M. Turizm Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi* 2019; 3(1): 40-52.
49. Fırıncı Kodaz A. İyimserlik, Geleceğe Yönelik Tutum, Akademik İşel Motivasyon ve Akademik Doyum Arasındaki İlişkilerin Yapısal Eşitlik

- Modellemesi İle İncelenmesi. Doktora tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2016.
- 50.** Yavuzer H. Demir İ. Meşeci F. Sertelin Ç. Günümüz Gençliğinin Gelecek Beklentileri. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi 2005; 2 (2): 93-103.
- 51.** Maraş ZŞ. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimlerinin Ve Geleceğe Yönelik Tutumlarının Algılanan Anne-Baba Tutumları İle İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- 52.** Husman J. Shell DF. Beliefs and Perceptions About the Future: A Measurement of Future Time Perspective, Learning and Individual Differences 2008; (18): 166–175.
- 53.** Zimbardo PG. Boyd JN. Putting Time in Perspective: A Valid, Reliable Individual-Differences Metric, Journal of Personality and Social Psychology 1999; 77(6): 1271-1288.
- 54.** Gellert P. Ziegelmann JP. Lippke S. Schwarzer R. Future Time Perspective and Health Behaviors: Temporal Framing of Self-Regulatory Processes in Physical Exercise and Dietary Behaviors, Ann. Behav. Med 2012; (43): 208-218.
- 55.** Dunkel CS, Weber JL. Using Three Levels of Personality to Predict Time Perspective. Curr Psychol 2010;(29): 95–103.
- 56.** Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım. Ankara: 2014.
- 57.** Salant DA. Dillman P. How to conduct your own survey. New York: Wiley, 1994.

58. Cohen L, Manion L, Morrison, K. Research methods in education, 5th ed, RoutledgeFalmer, Taylor & Francis Group, 2000.
59. Kalaycı Ş. SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (trans.: SPSS applied multivariate statistical techniques), Asil Publication Distribution, Ankara: 2006.
60. Tabachnick BG. Fidell LS. Using multivariate statistics, Allyn & Bacon / Pearson Education. 2007.
61. Macleod AK. Byrne A. Anxiety, Depression and the Anticipation of Future Positive and Negative Experiences, Journal of Abnormal Psychology 1996; 105(2): 286- 289.
62. Crespo C, Jose PE, Kielpikowski M, Pryor J. On Solid Ground: Family and School Connectedness Promotes Adolescents Future Orientation. Journal of Adolescence 2013; 36: 993–1002.
63. Mello ZR. Finan LJ. Worrell FC. Introducing an Instrument to Assess Time Orientation and Time Relation in Adolescents. Journal of Adolescence 2013; 36 (3): 551-563.
64. Büyüktopçu UK. (2017). Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2017.
65. Öcal E. Üniversite Öğrencilerinin İyilik Hali, Kişisel Gelişim Yönelimi Ve Geleceğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, 2021.

66. Çevik Tekin İ, Akgemci T. Çağrı Merkezi Hizmetleri Bölümü Öğrencilerinin Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Selçuk Üniversitesi Örneği. FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi 2018; (11): 151-164.
67. Padawer EA. Jacobs-Lawson JM. Hershey DA. Thomas DG. Demographic Indicators as Predictors of Future Time Perspective. *Current Psychology* 2007; 26:102–108.
68. Tunç Y. Ortaokul Öğretmenlerinin Geleceğe Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenler Ve İş Durumu Değişkenlerine Göre İncelenmesi. Yüksek Lisan Tezi, Ankara: Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.
69. Çakmak Ö, Hevedanlı M. Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakülteleri Biyoloji Bölümü Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 2005; 4: 115-127.
70. Steinberg L. Graham S. O'brien L. et al. Age Differences in Future Orientation and Delay Discounting. *Child Development* 2009; 80(1): 28-44.
71. Lang FR. Carstensen LL. Time Counts: Future Time Perspective, Goals, and Social Relationships. *Psychology and Aging* 2002; 17(1): 125.
72. Vazquez SM. Rapetti MV. Future time perspective and motivational categories in Argentinean adolescents, *Adolescence* 2006; 41(163): 511-532.
73. Mütevellioglu N. Zambak M. Mert M. İşsizlik, Üniversiteli Gençlik ve Gelecek: Bir Alan Araştırmasının Bulguları, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 2010; 11(1): 207-229.

- 74.** Greene AL. Wheatley SM. I've Got a Lot to Do and I Don't Think I'll Have The Time: Gender Differences in Late Adolescents' Narratives of The Future. *Journal of Youth and Adolescence* 1992; 21(6): 667-686.
- 75.** Greene BA. De Backer TK. Gender and Orientations Toward the Future: Links to Motivation. *Educational Psychology Review* 2004; 16(2): 91-120.

8. EKLER

8.1. Ölçek Formu:

Değerli Öğretmen Adayı:

Bu form, “*Spor Eğitimi Alan Öğrencilerin Geleceğe İlişkin Tutumlarının Araştırılması*” amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek formundan elde edilen veriler yapılacak olan araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Araştırmaya yapacağınız katkı için şimdiden şükranlarımı sunarım.

Mert KARADEMİR

Fırat Üniversitesi-Yüksek Lisans Öğrencisi

1-Üniversite:.....

2-Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

3-Yaşınız: ( ) 18-19 ( ) 20-21 ( ) 22-23 ( ) 24-25 ( ) 26 ve üstü

4-Medeni Durum: ( ) Evli ( ) Bekar

5-Mesleğe Yönelik Tutum: ( ) Kötü ( ) Orta ( ) İyi

6-Gelir Durumunuz: ( ) 0-2000 TL ( ) 2001-3500 TL ( ) 3501-5000 TL
( ) 5001 TL üzeri

Sıra	İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Geleceğe dair planlar yaparım.	1	2	3	4	5
2	Gelecek konusunda kendimi vizyoner olarak tanımlarım.	1	2	3	4	5
3	Geleceği bugünden planlamam gerektiğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
4	Bugünü, geleceği daha güzel hale getirecek şekilde yaşarım.	1	2	3	4	5
5	Geleceğe yönelik hayaller kurarım.	1	2	3	4	5
6	Gelecekte yapmak istediklerimi gerçekleştirebileceğim konusunda iyimserim.	1	2	3	4	5
7	Geleceği geçmişteki hatalarımı düzeltmek için bir fırsat olarak görürüm.	1	2	3	4	5
8	Geleceğimi yönetebileceğime inanırım.	1	2	3	4	5

9	Gelecek, hayallerimin gerçekleşeceği zamandır.	1	2	3	4	5
10	Geleceği belirsiz ama bembeyaz bir sayfa olarak görürüm.	1	2	3	4	5
11	Geleceği düşünmek beni heyecanlandırır.	1	2	3	4	5
12	Geleceği yönetmenin çok önemli olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
13	Gelecekte ne yapacağım hakkında düşünürüm.	1	2	3	4	5
14	Gelecek hakkında kafa yorarım.	1	2	3	4	5
15	Yeniliğe açık olduğuma inanırım.	1	2	3	4	5
16	Değişime açık olduğuma inanırım.	1	2	3	4	5
17	Geleceğe bakarken mutlaka önümü görmek isterim.	1	2	3	4	5
18	Geleceği planlarken stratejiler geliştiririm.	1	2	3	4	5
19	Geleceği yaratmak için geçmişin iyi analiz edilmesi gerektiğine inanırım.	1	2	3	4	5
20	Gelecekteki belirsizlikleri fırsat olarak görürüm.	1	2	3	4	5
21	Bazı güçlükler olsa da gelecek hakkında iyimserim.	1	2	3	4	5

5.3. Etik Kurul Yazısı

26.09.2023-376885

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-50716828-100-376885
Konu : Etik Kurul Değerlendirmesi(Yunus
Emre KARAKAYA)

26.09.2023

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALINA

Etik kuralımız' un 21.09.2023 tarih ve 2023/17 sayılı oturumda almış olduğu 7 no'lu karar ekte sunulmuştur.

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: BSLNPU0T36 Pın Kodu: 59752

Belge Takip Adresi :
<https://tdk.gov.tr/infotk-5202&id=BSLNPU0T36&5-376885>

Adres:Firat Üniversitesi Rektörlüğü 23119 ELAZIĞ/TÜRKİYE
Telefon:(424)237 06 00 Faks:424 2322717
Elektronik Ağ İhty://www.firat.edu.tr

Belge için Firat Anlatı
Ticaret Mimar

Telefon: 4829

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
KARARLARI

Oturum Tarihi
21.09.2023

Oturum Saati
13:00

Oturum Sayısı
2023/17

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 21.09.2023 tarihinde saat 13:00'da Kurul Başkanı Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ başkanlığında, aşağıda imzaları bulunan kurul üyelerinin katılımlarıyla toplanarak gündemdeki konuları görüşmüş ve aşağıdaki kararları almıştır.

Karar 7:Üniversitemiz Spor Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA'nın sorumlu araştırmacı olduğu ve yüksek lisans öğrencisi Mert KARADEMİR'e ait, "Spor Eğitimi Alan Öğrencilerin Geleceğe İlişkin Tutumlarının Araştırılması" başlıklı çalışma etik Kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir.

Kurul Üyeleri:

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ

Prof. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU

Prof. Dr. Süleyman İLHAN

Prof. Dr. Kenan PEKER(Görevli)

Prof. Dr. İrfan EMRE

Prof. Dr. Taner YILDIRIM

Prof. Dr. Rifat BİLGİN

Doç. Dr. Haki PEŞMAN

Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA(Katılmadı)

Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN

Doç. Dr. Serkan BİÇER

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU

Prof. Dr. Süleyman İLHAN

Prof. Dr. Rifat BİLGİN

Prof. Dr. Taner YILDIRIM

Prof. Dr. İrfan EMRE

Doç. Dr. Haki PEŞMAN

Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN

Doç. Dr. Serkan BİÇER

9. ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Mert KARADEMİR

Doğum Yeri:

Doğum Yılı:

Eğitim:

Lise (2013-2017): Özel SİMYA Fen Lisesi

Lisans (2017-2021): Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi B.E.S.Y.O.

Akademik Çalışmalar:

- Karademir T, Karademir M, Pakyardım C. Sporcularda şiddet eğilimi: Taekwondo sporcuları üzerinde bir araştırma. 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 13-16 Kasım 2019, Antalya.
- Karademir T, Karademir M. Spor Bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerine bir araştırma, 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 13-16 Kasım 2019, Antalya.
- Karademir T, Döşyılmaz, E, Pakyardım C, Karademir M, Paksoy, SM. Üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik algılarının incelenmesi. III. Uluslararası Avrasya Multidisipliner Çalışmalar Kongresi, 04-07 Nisan 2019, Gaziantep.
- Karademir T, Pakyardım C, Paksoy SM, Karademir M. Genç taekwondo sporcularında psikolojik sağlık ve şiddet eğilimi. V. Uluslararası Egzersiz ve Spor Psikolojisi Kongresi (Çevrimiçi Kongre), 25-27 Eylül 2020.
- Karademir T, Pakyardım C, Karademir M, Taşçı, M. The Effect of Fear of Caught Coronavirus (Covid-19) on Individuals' Perspective of Exercise during The Pandemic Process: The Sample of Kahramanmaraş Province. 5. International Paris Conference on Social Sciences, 07-08 Şubat 2021, Fransa
- Karademir T, Karakaya YE, Karademir M. Üniversite öğrencilerinde e-spor bilgi düzeyi ile teknoloji kullanımına ilişkin tutum arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. 1.Uluslararası Spor ve Sosyal Bilimlere Multidisipliner Yaklaşım Kongresi, 25-26 Kasım 2021.
- Karademir T, Tel, M, Karademir M, Pakyardım C. 18-25 yaş müsabık türk taekwondo sporcularının fair play algılarının incelenmesi. 25-26 Kasım 2021.
- Karademir T, Aksoy C, Karademir M. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin liderlik stillerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. 25-26 Kasım 2021.